

Lukiolaisten tietoisuus ASP-säästämisestä ja sen eduista ensiasunnon hankinnassa

Milana Lindsten

Tekijä(t) Milana Lindsten	
Koulutusohjelma Liiketalous	
Raportin/Opinnäytetyön nimi Lukiolaisten tietoisuus ASP-säästämisestä ja sen eduista ensiasunnon hankinnassa	Sivu- ja liitesivumäärä 39 + 3
<p>Ensiasunnon ostajien ikä on noussut ja samalla heidän määrä on laskenut viime vuosina. Näihin on todennäköisesti vaikuttanut etenkin pääkaupunkiseudulla nousseet asuntojen neliöhinnat sekä tärkeänä osana varmasti myös nuorten ja nuorten aikuisten tietämättömyys asuntoluototuksen edellytyksistä ja ASP-säästämisestä, mikä on ensiasunnon ostajien tueksi tarkoitettu Suomen valtion tukema asuntosäästöpalkkiojärjestelmä.</p> <p>Tutkimuksen aihe valittiin tutkimuksen laatijan omien kiinnostuksen kohteiden sekä työn tuoman käytännön kokemuksen ja pohdinnan taustalta. Tutkimus rajattiin käsittelemään nimenomaan lukiolaisten tietämystä ASP-säästämisestä ja sen eduista ja sen tärkeimpänä tavoitteena oli selvittää kahden eri lukion opiskelijoiden tietämystä ASP-säästämiseen ja sen etuihin liittyen.</p> <p>Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena tutkimuksena. Tutkimusaineiston keruu toteutettiin perinteisenä paperisena kyselynä, joka jaettiin suoraan osallistuville opiskelijoille vuoden 2017 lopussa. Tutkimuksen myötä selvisi, että kyselyyn osallistuneiden lukiolaisten tietämys ASP-säästämisestä ja sen eduista oli suhteellisen heikkoa, vaikka esimerkiksi ikänsä perusteella kaikki vastaajat olivat potentiaalisia ASP-säästäjiä ja osalla oli jo ennestään asuntosäästöpalkkiotili.</p> <p>Tutkimustulokset eivät kuitenkaan anna todellista kuvaa kaikkien lukioikäisten tietämyksestä ASP-säästämiseen ja sen etuihin liittyen vaan ne kuvaavat kahden eri lukion opiskelijoiden tietoutta.</p>	
Asiasanat asuntosäästäminen, asuntolaina, ASP, ensiasunto, korko, varainsiirtovero	

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Opinnäytetyön menetelmä ja rakenne	1
2	ASP-säästäminen	3
2.1	ASP-säästämisen historiaa	3
2.2	Ehdot	4
2.3	Edut	6
2.3.1	Korkoetu	6
2.3.2	Valtion korkotuki	7
2.3.2.1	ASP-korkotukilaina ja -lisälaina	7
2.3.3	Valtiontakaus	9
2.3.4	Pankin palkkiot	10
3	Ensiasunnon ostaminen	11
3.1	Ensiasunnon ostajan etu: Varainsiirtovero	11
3.2	Ensiasunnon ostajien tilastotietoa	12
4	Tutkimusmenetelmät	14
4.1	Aineiston kerääminen	15
5	Tutkimustulokset	17
5.1	Kysymykset 1 ja 2, henkilökohtaiset tiedot	17
5.2	Kysymykset 3-4 ja 17, ASP-säästämisen tunnettuus ja säästäminen yleensä	18
5.3	Kysymykset 5-16, yleiset kysymykset koskien ASP-säästämistä	21
6	Tutkimustulosten tulkinta ja johtopäätökset	29
6.1	Kehitysehdotuksia	31
6.2	Oman työskentelyn arviointi	32
	Lähteet	35
	Liitteet	40

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää Suomalais-venäläisen koulun lukion ja Tikurilan lukion 1.-3. vuosikurssin opiskelijoiden tietoutta ASP-säästämisestä ja sen eduista ensiasunnon oston yhteydessä. Opinnäytetyö tehdään osana opintoja Haaga-Helia ammattikorkeakoulun liiketalouden koulutusohjelmassa ja sillä ei ole toimeksiantajaa.

ASP-järjestelmä on nuorille ja aikuisille tarkoitettu kannustin asuntosäästämiseen. Vuonna 2016 ASP-lainojen yhteenlaskettu määrä oli jo yli 2,5 miljardia euroa. Vaikka ASP-korkotukilainojen määrä onkin yli tuplaantunut vuodesta 2012 vuoteen 2016, on ensiasunnon ostajien määrä kuitenkin päinvastoin samassa ajassa vähentynyt noin 20 %:lla. (Suomen virallinen tilasto, Valtionkonttori)

ASP-säästäminen ja sen hyödyt ensiasunnon ostossa on valittu aiheeksi työn tekijän ASP-säästämiseen ja -rahoitukseen liittyvän ammatin sekä henkilökohtaisen kiinnostuksen ja koulutuksen vuoksi. Opinnäytetyön laatijan kannalta tutkimuksesta on hyötyä oman rahoitusalan ammattitaidon kasvattamisessa ASP-säästämiseen ja -rahoitukseen liittyen ja tutkimuksen sekä tietoperustan laatimisen avulla hänen on mahdollista syventää tietämystään tähän osa-alueeseen liittyen päivittäisessä kanssakäymisessä ensiasunnon ostajien kanssa.

Opinnäytetyön lukija voi saada tutkimuksesta ja viitekehyksestä itselleen helposti käsityksen ASP-säästämisestä ja sen hyödyistä ensiasunnon ostossa sekä ymmärtää kyselyn vastanneiden lukiolaisten tietämyksen tason ASP-järjestelmään liittyen - ja mahdollisesti miettiä, olisiko itsekkin potentiaalinen ASP-säästäjä? Opinnäytetyön lukija voi myös muodostaa itselleen selkeän kuvan siitä, minkä ikäisenä Suomalaiset yleensä ostavat ensiasuntonsa ja miten ensiasunnon ostajien ikäjakauma on kehittynyt viime vuosina.

1.1 Opinnäytetyön menetelmä ja rakenne

Opinnäytetyön tutkimuksessa käytetään kvantitatiivista eli määrällistä tutkimustapaa ja se toteutetaan kahden eri oppilaitoksen lukion opiskelijoilla. Kvantitatiivisen tutkimustavan tarkoituksena on kuvata ja tulkita tuloksia taustatiedon ja yleisen logiikan mukaisesti tietoa keräämällä ja vertaamalla sitä aineistoista saatuun teoriaan. (Tilastokeskus)

Tutkimus koostuu teoriaosiosta sekä empiirisestä osasta, jossa siis tutkitaan lukiolaisten tietämystä ASP-järjestelmään liittyen. Teoriaosuudessa käydään läpi muun muassa ensi-

asunnon ostamista ja ASP-lainojen määrää kaiken ikäisillä sekä ASP-järjestelmän perustiedot ja hyödyt ensiasunnon ostossa. Samalla tutustutaan myös ASP-säästämisen historiaan ja lakimuutoksiin. Tietoperustassa syvennyttään myös varainsiirtoveron maksamiseen ja sen määrän laskemiseen sekä tuodaan esille konkreettisia esimerkkejä ASP-säästäjän eduista lukujen kautta. Tämän jälkeen käydään läpi tutkimusmenetelmät ja niiden myötä tutkimuksen tulokset, tulosten tulkinta ja johtopäätökset sekä kehitysehdotukset ja oman työskentelyn arviointi opinnäytetyön kirjoitusprosessissa.

Opinnäytetyön tutkimus toteutetaan paperisena kyselynä ja se jaetaan suoraan opiskelijoille oppituntien yhteydessä. Opiskelijat vastaavat kyselyyn itsenäisesti eikä kysymyksiä tai aihealuetta käydä opiskelijoiden kanssa läpi etukäteen. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää Suomalais-venäläisen koulun lukion sekä Tikkurilan lukion opiskelijoiden tietämystä ASP-säästämisestä sekä sen hyödyistä ensiasunnon ostamisessa.

Tärkeimpinä kysymyksinä opiskelijoille opinnäytetyön tutkimuksen pohjalla toimivat:

1. Mitä on ASP-säästäminen?
2. Mitä etuja ASP-säästämisestä on ensiasunnon ostajalle?

Opinnäytetyön tutkimustulosten selvittämisen kannalta tärkein pääkysymys on ”Kuinka paljon lukio-opiskelijat tietävät ASP-säästämisestä ja sen eduista ensiasunnon ostossa?”.

Alatavoitteena on selvittää, onko miesten ja naisten välisessä tietämyksessä aihealueeseen liittyen merkittäviä eroja eli tuntevatko esimerkiksi miehet ASP-säästämisen ja sen edut naisia paremmin? Toisena alatavoitteena on myös yrittää muodostaa hahmotelmaa siitä, voisiko ASP-säästämällä ja ensiasunnon nuorempaan ostamisella olla yhteys?

Tärkeimpinä lähteinä käytetään muun muassa Asuntosäästöpalkkiolakia sekä Valtionkonttorin ja Ympäristökeskuksen tuottamia materiaaleja ASP-säästämiseen ja -lainoittamiseen liittyen. Lähteinä käytetään mahdollisimman ajantasaista tietoa ja esimerkiksi tilastoissa verrataan viimeaikaista tietoa lähihistorian tilastotietoon. Lähteet pyritään valikoimaan mahdollisimman luotettavasti lähdekritiikin avulla.

Opinnäytetyön liitteenä on kolmisivuinen kysely, joka lukiolaisille jaetaan vastausten saamiseksi. Opinnäytetyön lukijalla on mahdollisuus tutustua kyselyyn liitteissä ja ymmärtää täten paremmin kyselylomakkeen kokonaisuus.

2 ASP-säästäminen

ASP-säästäminen on ensiasunnon ostajalle tarkoitettu asuntosäästö- ja tukijärjestelmä, jonka tarkoituksena on tukea ja helpottaa ensimmäisen omistusasunnon ostoa. Lyhenne ASP tulee sanasta asuntosäästöpalkkio. ASP-säästäjäksi voi ryhtyä 15–39-vuotias luonnollinen henkilö, joka ei ole omistanut vähintään 50 % asunnosta. (Valtiokonttori 2016)

Asuntosäästöpalkkiojärjestelmässä tarkoituksena on tiivistetysti säästää vähintään 10 % omistukseen tulevan asunnon osuuden hinnasta tai omakotirakentamisessa 10 % kustannusarviosta. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että jos henkilö ostaa yhdessä puolisonsa kanssa ensiasunnon puoliksi ja asunnon hinta on 200 000 €, tulee kummallakin ostajaosa-puolella olla säästettynä 10 % oman puolikkaansa osuudesta (eli 10 000 € per henkilö) ASP-säästöjen käyttämiseksi asunnon ostoon. ASP-tallettajan tulee asuntokauppojen jälkeen omistaa ostettavasta kohteesta vähintään puolet, jotta ASP-edut sisältävä asuntolaina voidaan myöntää eli, jos asunto tulee esimerkiksi kahden ASP-tallettajan nimiin, tulee omistussuhteiden olla 50–50. Jos ostettavan asunnon omistussuhde on ASP-säästäjälle vähemmän kuin 50 %, ei asuntoa lasketa vielä ensiasunnoksi eikä siihen tällöin voi käyttää ASP-korkotukilainaa. (Valtiokonttori 2016)

ASP-säästämisestä ja -lainoista säädetään Asuntosäästöpalkkiolaissa ja -asetuksessa.

2.1 ASP-säästämisen historiaa

Asuntosäästöpalkkiojärjestelmä kehitettiin 1980-luvulla ensiasunnon ostajien tueksi. Vuoden 2009 heinäkuulta vuoden 2011 loppuun mennessä tehtyihin ASP-asuntokauppoihin maksettiin asuntosäästöpalkkiona 3 000 euron lisäpalkkio. Tänä päivänä kyseistä 3 000 euron palkkiota (tai muuta aiemmin voimassa ollutta vastaavaa rahapalkkiota) ei enää makseta vaan asuntosäästöpalkkio koostuu periaatteessa ASP-säästäjälle kuuluvista eduista, jotka on listattu alempana. (Laki asuntosäästöpalkkion maksamisesta vuosina 2009—2011)

15 vuotta täyttäneet saivat alkaa säästää ASP-tilille vuonna 2016, kun ennen vuotta 2016 asuntosäästäminen oli tarkoitettu vain 18 vuotta täyttäneille alle 40-vuotiaille. Markka-ai-kaan säästösummat oli rajattu esimerkiksi 1 000-10 000 markan välille vuosineljänneksellä. (Asuntosäästöpalkkiolaki 20.5.2016/385, Laki asuntosäästöpalkkiolain 3 ja 4§:n muuttamisesta)

Aiemmin lisäkoron maksoi se pankki, minkä kanssa ASP-säästösopimus oli alun perin tehty. Nykyään esimerkiksi pankinvaihtotilanteessa lisäkoron maksaa se pankki, josta ASP-laina nostetaan, mikä on rahoitusalan asiantuntijoiden mukaan saattanut olla negatiivinen tekijä ASP-lainan ehtoja ajateltaessa, sillä pankit eivät haluaisi toisen pankin ASP-säästäjää asiakkaakseen, koska ne joutuvat maksamaan lisäkoron muualla talletetuille varoille. Isommat pankit, kuten Danske Bank ja Nordea, eivät kuitenkaan myönnä tätä, joten ei ole osoitettua, että väite olisi paikkaansa pitävä. (Finanssivalvonta 2015, HS 2.10.2017)

2.2 Ehdot

ASP-säästämisen aloittamiseksi tulee henkilön tehdä asuntosäästösopimus pankin kanssa. Sopimuksen on oltava kirjallinen eikä sillä voida rajoittaa säästäjän oikeutta hankittavan asunnon valintaan. Sopimuksen voi tehdä 15–39-vuotias henkilö, joka ei ole ennen omistanut vähintään puolta asunto-osakkeesta tai asuinkiinteistöstä. Aviopuolisot (tai rekisteröidyssä parisuhteessa) elävät oivat aloittaa ASP-säästämisen yhdessä, vaikka toinen osapuoli olisi jo täyttänyt 40 vuotta. Ensiasuntoa ostettaessa on kuitenkin otettava huomioon, että ensiasunnon ostajan etu varainsiirtoverosta on voimassa vain alle 40-vuotiailla, sillä Varainsiirtoverolain mukaan veroa ei ole suoritettava, jos ostaja ei ole ennen kauppa- tai luovutuskirjan allekirjoitushetkeä täyttänyt 40 vuotta. Varainsiirtoverosta on kerrottu enemmän kappaleessa 3.1. ASP:n ehtoihin liittyen asunnon omistamiseksi ei kuitenkaan lasketa esimerkiksi perintönä saatua asuntoa, ellei se ole ollut 100 %:sti henkilön omistuksessa. ASP-tilin avaamisen estää ulkomailla omistettu asunto, mutta tilin avaaja saa kuitenkin olla ulkomaalainen, kunhan hänellä on suomalainen henkilötunnus ja hän muuten täyttää ensiasunnon ostajan edellytykset. (Asuntosäästöpalkkioasetus, Asuntosäästöpalkkiolaki, Valtiokonttori 2017, Varainsiirtoverolaki)

Sopimuksen teon yhteydessä säästäjälle asetetaan tavoitteet säästettävän summan ja säästöajan osilta. Säästettävän summan tulee olla vähintään 10 % ostettavan asunnon tai rakennettavan omakotitalon hinnasta. 10 %:n omarahoitusosuuteen otetaan huomioon ASP-tilille talletetut varat ja niille maksettava korko sekä lisäkorko laskettuna lainasta sopimispäivään saakka, mutta kuitenkin enintään ensimmäisen viiden vuoden ajalta. (Asuntosäästöpalkkiolaki, Valtiokonttori 2016)

ASP-tilille maksetaan vuosittaista 1 % korkoa ja tämän lisäksi 2-4 %:n lisäkorko ASP-tilin lopetuksen yhteydessä, jos säästöehdot täyttyvät ja kun ASP-tili käytetään ensiasunnon ostoon. Jos tili lopetetaan muuten kuin asunnon oston yhteydessä tai jos tililtä nostetaan varoja, purkautuu ASP-sopimus eikä lisäkorkoa makseta. Sopimus purkautuu myös siinä

tilanteessa, jos säästäjä ostaa asunnon ennenaikaisesti. ASP-tili voidaan siirtää pankista toiseen. Lisäkoron maksaa luotonantajapankki. Lainaa ei ole pakko ottaa siitä pankista, minkä kanssa ASP-säästösopimus on alun perin tehty. ASP-talletuksia tulee tehdä vähintään kahdeksan vuosineljänneksen ajalla ja talletetun summan tulee olla 150 – 3 000 euroa, jotta talletus täyttää ASP-tilin säästöehdot. Yli kolmen tuhannen euron tallettaminen ei ole kiellettyä, mutta kalenterineljänneksellä talletetulle 3 000 euroa ylittävälle osalle ei makseta lisäkorkoa. (Asuntosäästöpalkkiolaki, Finanssivalvonta 2015, Ympäristöministeriö 2016)

Esimerkkinä säästöajasta: Jos henkilö aloittaa ASP-säästämisen huhtikuussa 2017 ja tallettaa ASP-tililleen kuukausittain 750 euroa, eli yhteensä 2 250 euroa vuosineljänneksessä - mikä on talletusrajojen puitteissa - on hänellä jo huhtikuussa 2019 mahdollisuus käyttää ASP-tilille säästämänsä varat ensiasunnon ostoon. Hänellä olisi tällöin kasassa 18 000 euroa, mikä on 10 % 180 000 euron arvoisesta asunnosta. Tallettajan ei kuitenkaan tässä vaiheessa ole pakko käyttää säästöjä asunnon hankintaan vaan hän voi jatkaa säästämistä, kunnes hänellä on haluamansa säästösumma kasassa.

Alaikäinen 15 vuotta täyttänyt voi avata ASP-tilin huoltajiensa suostumuksella, mutta hän saa tallettaa tilille vain itse ansaitsemiaan varoja. Esimerkiksi vanhemmat tai sukulaiset eivät voi lahjoittaa rahaa ASP-tilille, vaan alaikäisen tulee ansaita talletettavat rahansa itse esimerkiksi kesätyössä. Myös esimerkiksi viikko- tai kuukasirahan voi tallettaa, kunhan se on työtä vastaan maksettu tallettajan palkkatilille. Opintotukea, lapsilisää tai perintöä ei lasketa omalla työllä ansaituiksi rahaksi ja sitä ei voi tallettaa ASP-tilille. Alaikäinen ASP-säästäjä on velvoitettu toimittamaan pankille vähintään kerran vuodessa selvityksen tilille talletetuista varoista esimerkiksi Valtionkonttorin lomakkeella taikka verottajalta saatavalla ilmoituksella verotettavista tuloista. Vaihtoehtoisesti pankki voi myös sopia tallettajan kanssa omasta vastaavasta ilmoitusmenettelystä. Pankin tulee kuitenkin säilyttää ilmoituslomakkeet mahdollisia tarkistuksia varten. (Asuntosäästöpalkkiolaki, Valtiokonttori 2016)

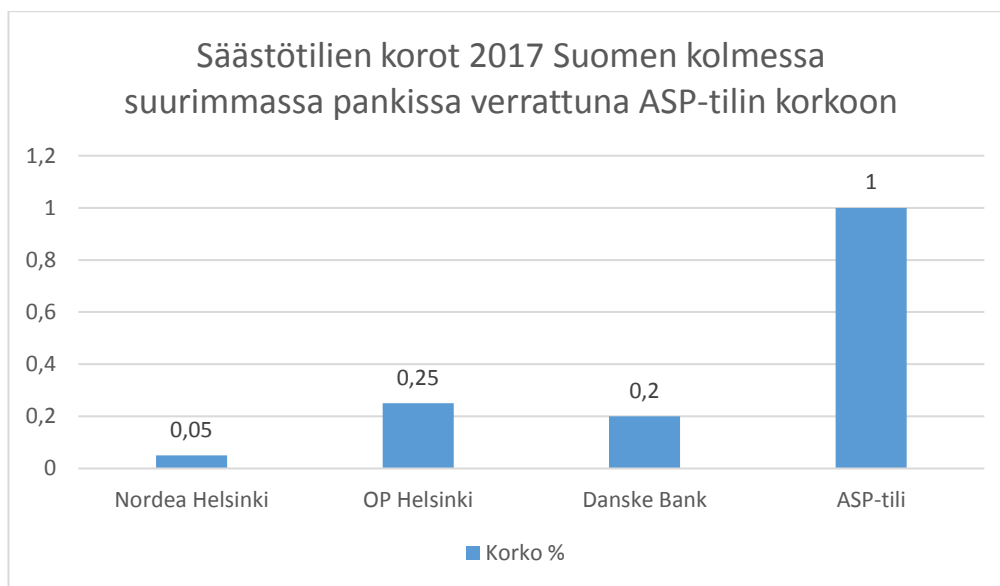
Ostettavan asunnon tulee sijaita Suomessa. Asuntosäästösopimuksen tehnyt henkilö ei voi ostaa sellaista asuntoa, missä hän jo itse asuu, ellei asuntoa osteta vanhemmilta tai ellei henkilö asu siinä vuokralla niin, että vuokrasopimus on tullut voimaan ennen henkilön muuttoa kyseiseen asuntoon. Ostettavan asunnon tulee tulla velallisen vakituiseen omaan asumiskäyttöön. Asunnon saa vuokrata väliaikaisesti enintään kahdeksi vuodeksi esimerkiksi siinä tilanteessa, jos velallinen muuttaa toiselle paikkakunnalle tai ulkomaille. Vuokraamisesta tulee ilmoittaa kirjallisesti asunnon sijaintikunnan asuntoviranomaisille. (Valtiokonttori 2017)

2.3 Edut

ASP-säästämisessä on useita säästämiseen houkuttelevia ja laissa määriteltyjä etuja ensiasunnon ostajalle. Tässä kappaleessa käydään läpi ASP-säästäjän ja ensiasunnon ostajan etuja sekä mahdollisia esimerkkitalanteita.

2.3.1 Korkoetu

Yksi eduista on korkoetu. ASP-tilille maksettava 1 %:n korko sekä asuntokaupan eli ASP-tilin käytön yhteydessä maksettava vähintään kahden ja enintään neljän prosentin lisäkorko ovat kumpikin säädetty verottomiksi asuntosäästöpalkkiolain 10 §:ssa. Tavallisesti pankkitileille maksettavasta korosta peritään 30 % lähdeveroa. ASP-tilin yhden prosentin korko on myös tämän hetkisessä matalassa korkotilanteessa hyvin kilpailukykyinen, kun Suomen kolmen suurimman pankin (OP Helsinki, Danske Bank ja Nordea Helsinki) säästötilien korot ovat vuonna 2017 keskiarvolta noin 0,17 %. (Asuntosäästöpalkkiolaki, Danske Bank, Kauppalehti, Valtiokonttori 2016)

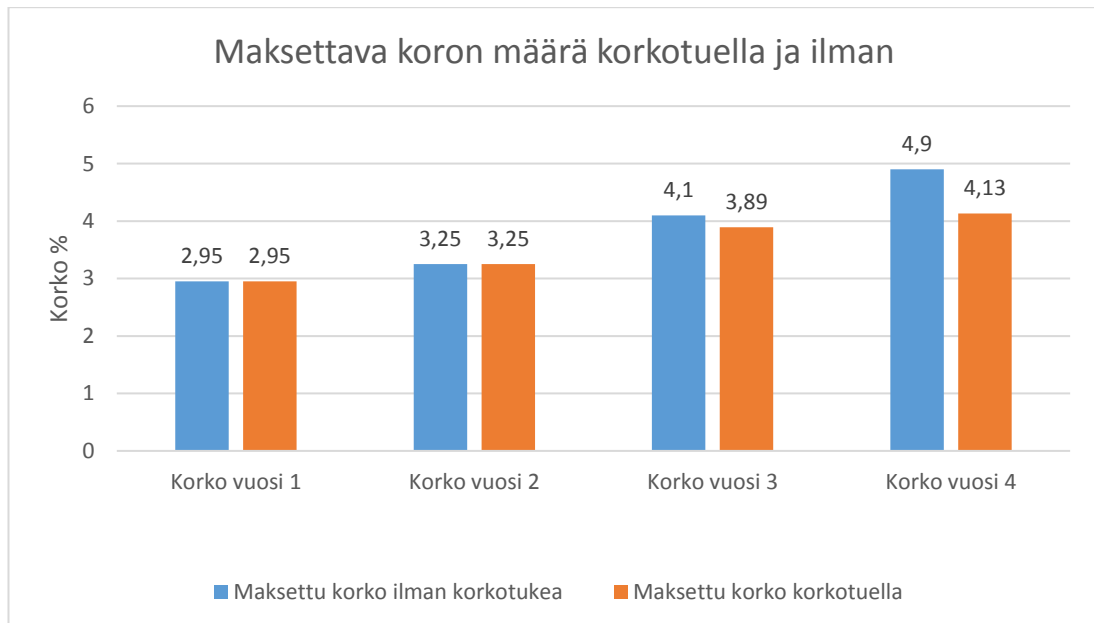
Kaavio 1. Säästötilien korot 2017 Suomen kolmessa suurimmassa pankissa verrattuna ASP-tilin korkoon

4 % lisäkorkoa maksetaan korkeintaan ASP-säästämisen aloittamisvuodelta sekä sitä seuraavilta viideltä vuodelta. Alaikäisen säästäjän kohdalla lisäkoron laskennan aloituspäiväksi on ASP-tilin avaamispäivän sijaan mahdollista valita myös se päivä, kun tilin omistaja täyttää 18 vuotta (tai mikä tahansa päivä tältä väliltä). Tällöin tallettajan lisäkoron laskenta aloitetaan sinä päivänä, kun tallettaja täyttää 18 vuotta ja sen laskeminen aloitetaan sille summalle, minkä tilin omistaja on tallettanut ASP-tililleen 15–18-vuotiaana. (Valtiokonttori 2016, Vero 2017)

2.3.2 Valtion korkotuki

Valtiontakauksen lisäksi ASP-lainaja nauttii korkotukilainalleen korkotukea ensimmäisen kymmenen vuoden ajan lainan nostamisesta. Korkotuella tarkoitetaan sitä, että kun lainan korko nousee yli 3,8 %, maksaa valtiokonttori ylimenevän osan 70-prosenttisesti. (Valtiokonttori 2014)

Voimme ajatella esimerkkinä kuvitteellisen koronnousun tilanteen, jossa lainan kokonaiskorko on ensimmäisten kahden vuoden ajan enintään 3,25 %. Tänä aikana korkotuetun lainan velallinen maksaa lainalleen sen hetkistä voimassa olevaa korkoa. Kolmantena vuotena korko kuitenkin nousee 4,1 %:iin ja neljäntenä 4,9 %:iin. Valtionkonttorin korkotuki tulee käyttöön ja valtionkonttori hyvittää pankille 3,8 % ylittävästä osasta 70 %. Velallisen maksettava kokonaiskorko on siis kolmantena vuotena yhteensä 3,89 % ja neljäntenä vuotena 4,13 %.

Kaavio 2. Koron määrä korkotuella ja ilman

Tällä hetkellä, kun Euribor-viitekorot ovat negatiivisia, ei valtion korkotuesta ole asuntolainavälilliselle pääasiallisesti hyötyä, sillä pankkien marginaalitkin ovat tällä hetkellä keskiarvollisesti huomattavasti korkotukirajan alapuolella. (Taloussanomat 6.10.2017)

2.3.2.1 ASP-korkotukilaina ja -lisälaina

Korkotukilainalla tarkoitetaan asuntolainaa, jolla on Suomen valtion myöntämä korkotuki lainan ensimmäiselle kymmenelle vuodelle. Korkotukea maksetaan 70 % siltä osalta, mikä

lainan korossa ylittää 3,8 %, tarkoittaen käytännössä, että kun koron määrä on alle korkotukirajan, maksaa velallinen korkonsa itse. Korkotukilainaan liittyvä esimerkki käytiin läpi aiemmin kappaleessa 2.3.3. Korkotukilainan määrä on säädetty laissa. Korkotukilainan enimmäismäärät on avattu alempana. (Asuntosäästöpalkkiolaki, Valtionkonttori 2017)

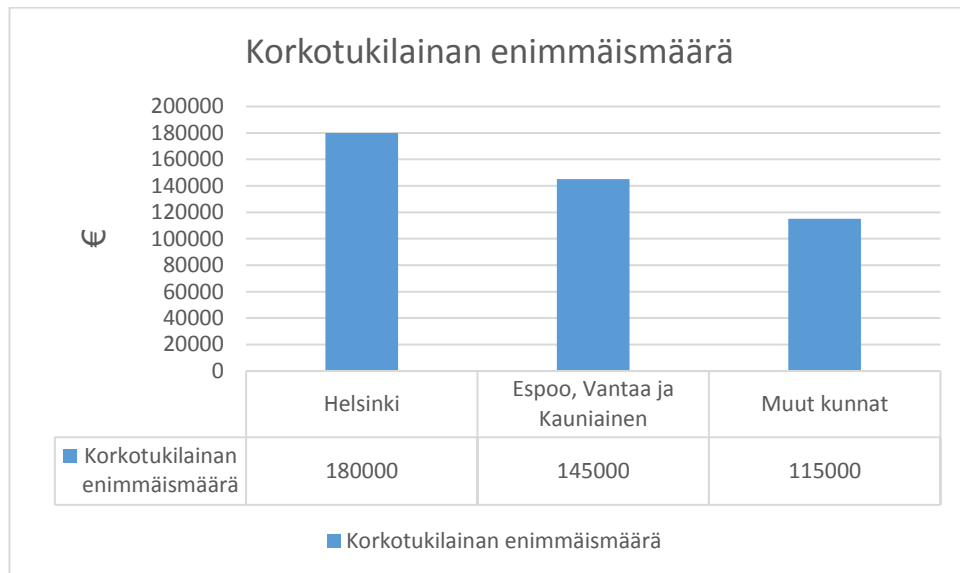
Myönnettävän ASP-lainan määrä saa olla yhteensä enintään 90 % hankittavan asunnon kauppahinnasta, minkä takia omaa raha tuleekin siksi olla säästettynä 10 %. Joissain tilanteissa ASP-korkotukilainan määrä ei riitä asunnon hankintaan. Tällöin korkotukilainan lisäksi voidaan ottaa ASP-lisälainaa. Lainan maturiteetti voi olla enintään 25 vuotta, mutta lyhennystapa voidaan vapaasti sopia pankin kanssa. Lyhennystapoja on kolme erilaista: tasaerä eli annuiteetti sekä kiinteä tasaerä ja tasalyhennys. Tasaerälainassa laina-aika on kiinteä, maksuerä on samansuuruinen ja se sisältää sekä koron, palkkion, että pääoman lyhennyksen. Maksuerä voi kuitenkin muuttua viitekoron muuttuessa. Kiinteä tasaerä taas tarkoittaa sitä, että lainan kuukausittainen lyhennys – sisältäen koron, pääoman lyhennyksen ja palkkion – on aina samansuuruinen, mutta viitekoron muutos vaikuttaa laina-aikaan esimerkiksi viitekorkojen noustessa pidentäen sitä. Tasalyhennyksessä taas pääoman lyhennys on koko lainan takaisinmaksuajan sama ja korko ja palkkio lasketaan lyhennyksen päälle, minkä vuoksi maksuerän suuruus voi vaihdella hyvinkin paljon laina-aikana korkotason ja jäljellä olevan lainapääoman mukaan. Pääasiallisesti tasalyhenteisessä lainassa maksuerä kuitenkin pienenee laina-ajan loppua kohden. Vähemmän käytetty vaihtoehto on myös niin sanottu bullet-laina, joka maksetaan pois kertalyhenteisenä laina-ajan lopussa. Bullet-lainan maturiteetti on kuitenkin yleensä huomattavasti lyhyempi kuin aiemmin lueteltujen lainojen. (Finanssivalvonta 2014, Valtiokonttori 2017)

Kuva 1. Takaisinmaksutavat. Lähde: Danske Bank.

ASP-korkotukilainaa voidaan myöntää enintään yhdeksänkertainen määrä ASP-tilille tallettuihin varoihin nähden. Myönnettävän ASP-korkotukilainan määrä riippuu kuitenkin myös paikkakuntaakohtaisesta korkotukilainan enimmäismäärästä. Kunnista eniten korkotukilainaa voidaan myöntää Helsingistä ensiasuntonsa ostaville - jopa 180 000 euroa asuntoa kohden. Vantaalta, Espoosta tai Kauniaisista ostettavalle ensiasunnolle korkotu-

kilainaa voidaan myöntää enimmäismäärän puitteissa jopa 145 000 euroa ja muihin kuntiin 115 000 euroa. Korkotukilainan määrä on kuitenkin samalla myös asuntokohtainen, eli vaikka kaksi asuntosäästäjää ostaisivat asunnon Helsingistä yhdessä, eivät he voi saada kumpikin asuntoa vastaan 180 000 euroa korkotukilainaa, vaan kumpikin voi saada korkotukilainaa enintään 90 000 euroa ja tarvittaessa 90 000 euroa ylittävä osuus tehdään lisälainana. (Taloustaito 2016; Valtiokonttori 2017)

Kaavio 3. ASP-korkotukilainan määrä

Esimerkkinä voimme ajatella, että henkilö X on ostamassa ensiasuntoa Turusta. Asunto maksaa 150 000 euroa ja X on säästänyt ASP-tililleen vähintään kahdeksan kalenterivuosiseljänneksen aikana 10 % asunnon hinnasta, eli 15 000 euroa. ASP-korkotukilainan määrä lasketaan kertomalla ASP-tilin varat yhdeksällä eli lainan tarve ja myönnettävän korkotukilainan enimmäismäärä olisi 135 000 euroa. Ostettava kohde sijaitsee kuitenkin Turussa, missä korkotukilainan enimmäismäärä on 115 000 euroa. Tämän vuoksi X:lle voidaan tehdä korkotukilainaa vain enimmäismäärä 115 000 euroa ja loput 20 000 euroa tulee tehdä ASP-lisälainana, mille velallinen ei siis saa valtion korkotukea. X voi kuitenkin saada lainalleen valtion takauksen. Jos X:n asunto sijaitisi Helsingissä, missä asuntokohtainen korkotukilainan enimmäismäärä on 180 000 euroa, tai esimerkiksi Vantaalla, missä korkotukilainan enimmäismäärä on 145 000 euroa, voitaisiin koko hänen ensiasuntohankkeensa rahoittaa yhdellä ASP-korkotukilainalla eikä lisälainaa olisi tarvetta tehdä.

2.3.3 Valtiontakaus

ASP-lisälainalle ei kuulu valtion korkotukea, mutta sen sijaan siinäkin voidaan käyttää rajattua valtiontakauksella. Valtiontakauksella tarkoitetaan sitä, että jos lainan velallinen tai ve-

lalliset tulevat maksukyvyttömiksi, eivätkä lainan ensisijaisen vakuuden realisoinnista saatut rahat riitä kattamaan koko lainasummaa, maksaa valtio tappion korkoineen ja kuluneen lainanmyöntäjälle takauksen enimmäismäärään (50 000 €) asti. ASP-korkotukilainalle valtiontakaus on maksuton, mutta lisälainan osalta valtiontakauksen perustamispalkkio on 2,5 % takauksen määrästä. Valtiontakauksen määrä on korkotukilainan lailla asuntokohtainen, ei henkilökohtainen, eli kaksi ASP-säästäjää ei voi saada yhteiseen omistukseen tulevalle ensiasunnolleen yli 50 000 euron valtiontakausta. (Valtiokonttori 2016)

Valtiontakaus on hyödyllinen etenkin niissä tilanteissa, kun velallisella ei ole mahdollisuutta käyttää asunnon hankintaan tarpeeksi omia varoja tai kun lisävakuutta eli vieraspanttausta (esimerkiksi vanhempien asunto tai kesämökki, rahastopanttaus, tilitalletus) ei ole mahdollista käyttää. Pankki voi hyödyntää ostettavasta kohteesta yleensä enintään 60–80 % vakuudeksi otettavalle lainalle ja loppuosalle tarvitaan joko omaa pääomaa tai lisävakuus. Yleensä lainalle pantataan vakuudeksi ensisijaisesti ostettava kohde. Lisävakuuden tarkoituksena on turvata lainan takaisinmaksu pankille eikä asuntoa voi ostaa kokonaan lainalla, jos vakuutena on ainoastaan ostettava kohde. (Finanssivalvonta 2012 ja 2016)

2.3.4 Pankin palkkiot

Vaikka ASP-säästäjällä onkin useita edellä mainittuja rahanarvoisia etuja esimerkiksi korkotuen ja valtiontakauksen osalta, ei asuntosäästöpalkkiolakiin ole kirjattu etuja pankin perimien palkkioiden osalta. Pankilla on siis oikeus periä myös ASP-lainalta hinnastonsa mukaiset palkkiot. Tyypillisiä palkkioita lainan noston yhteydessä ovat järjestely- ja toimituspalkkiot. (Asuntosäästöpalkkiolaki, Danske Bank, Ympäristöministeriö 2016)

Esimerkiksi Danske Bankin ja Nordean asuntolainalta lainan noston yhteydessä perittävä järjestelypalkkio on lainan summasta riippumatta vähintään 300,00 € ja Osuuspankin vastaava vähintään 250,00 €. (Danske Bank, Nordea, OP)

Lainan marginaalin on asuntosäästöpalkkiolainalla eli korkotukilainalla oltava kuitenkin keskimäärin alhaisempi kuin niin sanotulla tavallisella asuntolainalla. Asuntolainan marginaalit ovat henkilökohtaisia ja pankit määrittelevät marginaalinsa lainalle kokonaisuuden mukaan. Kokonaisuudessa huomioon otetaan muun muassa velallisen taloudellinen tilanne, tarvittava lainan määrä, laina-aika ja esimerkiksi käytettävissä oleva omarahoitusosuus ja rahoitettavan kohteen vakuustilanne. (Asuntosäästöpalkkiolaki, Danske Bank)

3 Ensiasunnon ostaminen

Ensiasunnon ostajalla tarkoitetaan henkilöä, joka on kaupantekohetkellä 18–39-vuotias ja joka ei ole aiemmin omistanut mistään asunto-osakkeesta tai muusta asuinrakennuksesta Suomessa tai Suomen ulkopuolella vähintään puolta. Ensiasunnon ostajan tulee omistaa asunnosta kaupan jälkeen vähintään 50 % ja hänen tulee muuttaa asumaan siihen puolen vuoden sisällä kaupanteosta. Ensiasunnoksi ei lasketa vapaa-ajankiinteistöä, loma-osaketta tai alle 50 % omistusosuutta. (Verohallinto 2017)

3.1 Ensiasunnon ostajan etu: Varainsiirtovero

Ensiasunnon ostajalle kuuluu rahanarvoinen etu: ensiasunnon ostajan ei tarvitse maksaa ostettavasta asunnosta (esim. kerrostalohuoneisto, rivitalohuoneisto, omakotitalokiinteistö) varainsiirtoveroa. Ensiasunnon ostajan kansalaisuus ei vaikuta verovapauteen. Varainsiirtovero on muulla kuin ensiasunnon ostajalla asunto-osakkeen kohdalla yhteensä 2 % asunnon kokonaiskauppahinnasta ja kiinteistön osalta yhteensä 4 % kokonaiskauppahinnasta. Jos esimerkiksi autopaikkaosake tai kellari ostetaan erikseen, maksetaan siitä varainsiirtovero tavallisesti myös ensiasunnon ostajan kohdalla. Rakentamisen osalta varainsiirtovero tulee maksaa maapohjaa tai tonttia ostettaessa, mutta varainsiirtoveroa voi hakea takaisin lainhuudatuksen jälkeen. (Kasso, M, 2014, 357–358 ja 374–375 ; Verohallinto 2017)

Vaikka ensiasunnon ostajan tulee olla verohyödyn saadakseen kauppahetkellä alle 40-vuotias, ei haittaa, vaikka hän täyttäisi 40 vuotta ennen asuntoton muuttamista, kunhan muutto asuntoon tapahtuu kuuden kuukauden rajan puitteissa. (Kasso, M., 2014, 374)

Jos ensiasunnon ostaja ei muuta ostamaansa asuntoon puolen vuoden sisällä kaupanteosta, tulee hänen maksaa varainsiirtovero. Halutessaan hän voi kuitenkin hakea verotajalta palautusta ensiasunnon varainsiirtoverosta, jos kaikki muut ensiasunnon ostajan edellytykset täyttyvät. (Verohallinto 2017)

Voimme ajatella esimerkkinä tilanteen, jossa 25-vuotias henkilö omistaa yhdessä äitinsä kanssa asunnon niin, että hänen omistusosuutensa on 30 %. Nyt tämä henkilö haluaisi ostaa yhdessä 27-vuotiaan puolisonsa kanssa asunnon niin, että omistussuhteet olisivat tälle henkilölle 50 % ja tämän puolisolle 50 %. Puoliso ei ole ennen omistanut minkään suuruista osuutta asunto-osakkeesta tai asuinrakennuksesta. Tässä tilanteessa asunto on kummallekin ensiasunto, vaikka esimerkin henkilö omistaakin jo ennestään 30 % asun-

nosta, eikä kummankaan osapuolen siis tarvitse maksaa varainsiirtoveroa. Jos omistusosuudet olisivat jakautuneet esimerkkihenkilölle 51 % ja tämän puolisolle 49 %, olisi esimerkkihenkilö ollut ensiasunnon ostaja ja säästynyt varainsiirtoveron maksulta, mutta hänen puolisonsa olisi joutunut maksamaan varainsiirtoveron 49 % osuudesta. Jos taas esimerkkihenkilön omistusosuus äidin kanssa yhteisestä asunnosta olisi ollut vähintään 50 %, ei hän enää olisi ollut ensiasunnon ostaja ja hän olisi joutunut maksamaan varainsiirtoveron tavallisesti.

Varainsiirtovero lasketaan asunnon omistusosuuden mukaan. Henkilöt X ja Y ostavat 250 000 € arvoisen asunto-osakkeen puoliksi. Henkilö X ei ole aiemmin omistanut asuntoa, joten hän ei joudu maksamaan varainsiirtoveroa, mutta henkilö Y on aiemmin omistanut asunnon. Hän joutuu maksamaan omasta osuudestaan varainsiirtoveron, mikä on tällöin 2 %. Varainsiirtoveron määrä saadaan laskemalla asunnon arvo x omistusosuus x 2 % eli $250\,000\text{ €} \times 0,5 \times 0,02 = 2\,500\text{ €}$. Kiinteistön kohdalla samanhintaisen kohteen varainsiirtoveron määrä taas olisi 5 000 €, sillä $250\,000\text{ €} \times 0,5 \times 0,04 = 5\,000\text{ €}$.

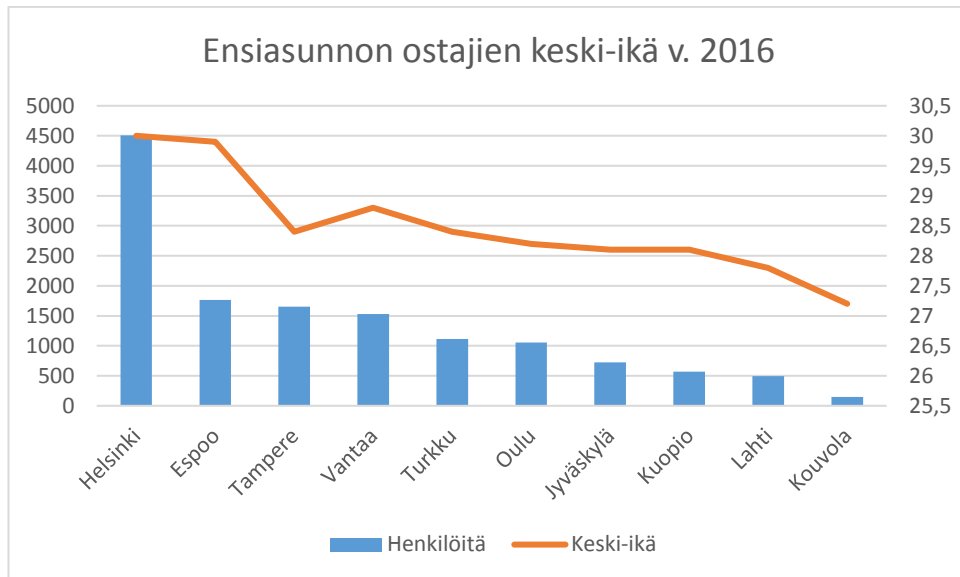

Kuvio 1. Varainsiirtoveron laskeminen

3.2 Ensiasunnon ostajien tilastotietoa

Suomessa ensiasunto ostetaan keskimäärin melko lähellä kolmeakymmentä ikävuotta. Ensiasunnon ostajan keskimääräinen ikä vuonna 2016 oli 28,5 vuotta, mikä on noussut hieman kymmenen vuoden takaisesta lukemasta sen ollessa 27,7 vuotta. Ensiasunnon ostajien keski-ikä on kuitenkin huomattavaa vaihtelua paikkakuntien välillä. Tilastossa listattujen kaupunkien joukosta kaikkein nuorimmat ensiasunnon ostajat olivat vuonna 2016 kouvolaalaisia keskimäärin 27,2 vuoden iällä. Keskimääräisesti vanhimpia ensiasunnon ostajia taas olivat helsinkiläiset 30,0 vuoden iällä. (Suomen virallinen tilasto 2016)

Myös ensiasunnon ostajien määrässä on suuria eroja. Vuoden 2016 tilaston perusteella helsinkiläiset hankkivat ensiasuntoja suomalaisista eniten, ja ensiasunnon ostajia olikin yli 4 500. Kouvolaassa ensiasunnon ostajia taas oli vain hieman alle 150. Tilastossa on listattu ensiasunnon ostajien määrä sekä keski-ikä kunnittain. (Suomen virallinen tilasto 2016)

Kaavio 4. Ensiasunnon ostajien keski-ikä v. 2016

Ensiasunnon ostajien nousseeseen ikään vaikuttanee myöskin asuntojen hinta etenkin Helsingissä, missä ensiasunnon ostajat ovat tutkimusten perusteella kaikkein vanhimpia. Kiinteistömaailman keräämän datan perusteella Helsingissä asuntojen toteutunut keskimääräinen neliöhinta oli yli 4500 €, mikä on yli 1000 € enemmän kuin vuonna 2007. (Kiinteistömaailma, Suomen virallinen tilasto 2016)

4 Tutkimusmenetelmät

Tutkimuksen taustalla oli halu selvittää lukiolaisten tietämystä ASP-säästämisestä ja sen hyödyistä ensiasunnon ostossa. Kohtaan työssäni päivittäin nuoria ensiasunnon ostajia, joiden ensiasunnon osto tyssää monesti joko omien säästöjen puutteeseen tai lisävakuumen puuttumiseen. Näihin kompastuskiviin ensiasunnon ostossa voisi olla ratkaisuna ASP-tili, jolle olisi ollut talletettuna 10 % asunnon hankintahinnasta ja jonka käytön myötä ensiasunnon ostajalla olisi mahdollisuus saada lainalleen valtiontakaus.

Kvalitatiivinen tutkimustapa oli tämän tutkimuksen kannalta epäsopiva, sillä tarkoituksena oli saada selville yleiskuva siitä, kuinka paljon lukiolaiset tietävät ASP-säästämisestä. Tutkimusmenetelmäksi valittiin siis kvantitatiivinen tutkimus, mikä toteutettiin yksinkertaisella kyselylomakkeella, joka koostui pääosin kolmen vastausvaihtoehdon kysymyksistä. Kvantitatiivisen tutkimuksen kannalta haasteeksi katsottiin tarpeeksi suuren vastausten määrän saaminen, sillä kysely kuitenkin toteutettiin paperisena kyselynä kahden eri lukion opiskelijoille. Saatujen vastausten määrä on siis hieman alhainen kvantitatiivista tutkimustapaa ajateltaessa.

Tutkimuksen luotettavuuden varmistamiseksi aiheeseen tutustuttiin paljon etukäteen työn kautta sekä etenkin erilaisten verkkojulkaisujen ja aiempien opinnäytetöiden avulla.

Vastaajiksi valittiin Suomalais-venäläisen koulun lukiolaisia, koska opinnäytetyön laatijalla oli sinne hyviä yhteyshenkilöitä, joiden ansioista tutkimus oli helppo toteuttaa opiskelijoilla. Kyselyn toimittaminen ja vastausten kerääminen pysyi aikataulussa ja myös vastausten määrä sekä vastausprosentti saatiin pidettyä mahdollisimman korkeana. Tikkurilan lukion opiskelijat valittiin mukaan vastaajiin, sillä laatijalla oli mahdollisuus toteuttaa kysely työnsä kautta pidetyn pankkiaiheisen vierailun yhteydessä.

Opiskelijoilla teetetyssä kyselyssä oli yhteensä 17 kysymystä, joista lähes kaikki olivat väittämiä. Vastausvaihtoehtoja oli kahdesta kolmeen kappaletta. Osaan väittämistä valittiin tarkoituksella vastausvaihtoehdoksi ”en tiedä”, jotta saataisiin selkeä kuva siitä, jos nuoret eivät tiedä jotain, eikä vastaaminen menisi pelkäksi arvailuksi, sillä tavoitteena oli kuitenkin oikeasti selvittää, mitä opiskelijat tietävät ASP-säästämisestä ja sen eduista. Kysymykset 1-2 koskivat vastaajan henkilökohtaisia tietoja - ikää ja sukupuolta. Kysymykset 3-4 ja 17 taas antoivat tiedon, onko ASP-säästäminen tuttua vastaajalle sekä tiedon, onko hänellä mahdollisesti jo olemassa ASP-tili tai säästääkö hän ylipäänsä jollain tavalla. Kysymykset 5-16 mittasivat vastaajan yleistä tietämystä - tai tietämättömyyttä - ASP-säästämisestä. (Liite 1)

Avoimia kysymyksiä ei käytetty, sillä ne houkuttelevat usein jättämään vastaamatta ja niihin vastaamiseen kuluu usein enemmän aikaa kuin monivalintakysymyksiin vastaamiseen. Tämän lisäksi avoimia vastauksia olisi tämän tyyppisessä tutkimuksessa ollut hankalampi analysoida. Kysely toteutettiin koulupäivinä oppitunnin aikana, joten siihen vastaamiselle ei myöskään oltu varattu loputtoman paljon aikaa. Tämä oli myös yksi syy sille, miksi kyselylomake pidettiin selkeänä ja kysymyksiin vastaamisesta tehtiin helppoa valmiiden vastausvaihtoehtojen avulla.

4.1 Aineiston kerääminen

Kysely toteutettiin paperisena ja se jaettiin suoraan opiskelijoille marras-joulukuussa 2017. Vastaukset saatiin siis paperilla, mutta tiedot syötettiin jälkikäteen käsin Exceliin ja Google Forms -ohjelmaan, joka auttaa tulosten tulkinnessa ja luo suoraan kuvioita vastausjoukosta. Kysely päätettiin toteuttaa perinteisesti paperisena, sillä opiskelijoilla ei ollut luokissaan käytössään tietokoneita ja matkapuhelimien käyttö oppitunneilla on kielletty. Paperisessa kyselyssä oli myös avoimia kohtia, joihin opiskelijat saivat avata muun muassa säästämistapaan liittyen ja he pystyivät kertomaan, mistä ovat kuulleet ASP-säästämisestä, jos se oli heille ennestään tuttua.

Vaihtoehtona olisi ollut myös kerätä vastauksia opiskelijoilta esimerkiksi haastattelemalla. Haastattelu katsottiin kuitenkin suuren osallistujamäärän, kysymysten lukumäärän sekä ajankäytön kannalta hankalaksi, sillä opiskelijat käyttivät kyselyyn vastaamiseen aikaa oppitunneiltaan. Haastattelumenetelmällä myöskin yhdenmukaisen aineiston ja keskenään hyvin verrattavissa olevien vastausten kerääminen olisi voinut olla huomattavasti hankalampaa senkin takia, etteivät opiskelijat välttämättä olisi ikään kuin uskaltaneet vastata kysymyksiin täysin rehellisesti ja omien tietojensa perusteella, milloin kyselyn tulos olisi voinut olla hyvinkin toisenlainen eikä täten totuutta vastaava.

Kvantitatiiviselle tutkimustavalle tyypillistä havainnoimista käytettiin aiheeseen ja nuorten tietämyksen kartoittamiseen jo ennen varsinaisten kyselyiden keräämistä omassa työnsäni. Koko tutkimuksen toteuttamista pelkästään havainnoimalla ei kuitenkaan olisi voitu toteuttaa, sillä kohderyhmän havainnointi olisi vaatinut huomattavasti enemmän aikaa ja tämän takia yhtä suuren vastaajajoukon tavoittaminen olisi ollut haasteellista, minkä myötä tutkimuksen reliabiliteetti olisi ollut huonompi.

Kyselyn kohteeksi valittiin lukiolaiset, sillä ASP-tilille säästämisen voi aloittaa jo 15-vuotiaana ja säästäminen kannattaakin aloittaa ajoissa, jotta saa kasaan tarvittavan säästösumman. Tämän lisäksi hyvin harva kohtaamistani ja tuntemistani nuorista (itseni mukaan lukien) on aloittanut ASP-säästämistä alle 18-vuotiaana, vaikka siihen olisikin ollut mahdollisuus. Lukiolaisia oli Suomessa vuonna 2016 yhteensä 106 300, joista hieman vajaat 60 % oli naisia. (Suomen virallinen tilasto 2017, Lukiokoulutus, verkkojulkaisu). Kyselyyn vastanneet opiskelijat olivat kahdesta eri lukiosta, joista toinen sijaitsee Vantaalla Tikkurilassa ja toinen Helsingissä Maununnevalla.

Tutkimuksen perusjoukko oli siis lukiolaiset ja otantakehikko Suomalais-venäläinen koulun lukio sekä Tikkurilan lukio. Otoksen muodostivat kyselyyn vastanneet lukion opiskelijat. Otoksella tarkoitetaan perusjoukon osajoukkoa ja se on satunnaismenetelmällä valittu alkioiden joukko. Satunnaisotannassa jokaisella otosalkiolla on sama todennäköisyys tulla valituksi, kuten tässä tapauksessa. (Tilastokeskus)

5 Tutkimustulokset

Tässä luvussa käydään läpi tutkimustulokset opiskelijoiden vastauksiin perustuen. Tavoitteena oli selvittää kahden pääkaupunkiseutulaisten lukion opiskelijoiden tietämystä ASP-säästämisestä ja sen eduista kyselylomakkeen avulla. Tutkimustulokset on esitetty niin, että ensin on käyty läpi tuloksia tekstimuodossa ja kysymystä koskevan tekstikappaleen jälkeen on sijoitettu kuva yksinkertaisesta ympyräkaaviosta, josta näkyy kunkin vastauksen vastausprosentit sekä vastausjakauma selkeästi.

Vastaajia oli yhteensä 85. Jokainen paperisen kyselyn saanut opiskelija vastasi kyselyyn, mutta neljä kyselylomaketta poistettiin epäasiallisuuden ja epäselvyyden takia joukosta. Kokonaisuudessaan tutkimuksen tulokset perustuvat siis 81 vastauksen pohjalle.

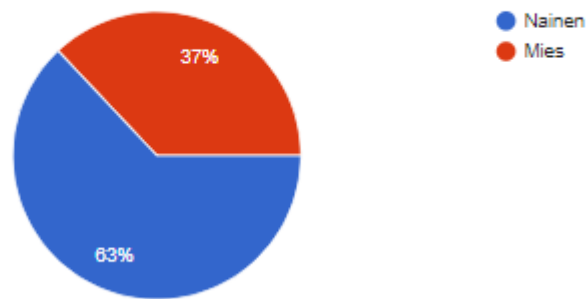
Tutkimustulosten tulinnan ja paperisen aineiston sähköiseksi kasaamisen apuna käytettiin Google Forms -työkalua, joka auttoi muodostamaan tutkimustuloksista yksinkertaisia yhteenvetoja. Tutkimukset myös syötettiin Excel-tietojenkäsittelyohjelmaan, minkä avulla tehtiin yksinkertaisia laskutoimituksia muun muassa oikeiden ja väärin vastausten määrään liittyen. Kysymyksiä oli yhteensä 17 kappaletta ja ne kaikki löytyvät kokonaisuudessaan järjestyksessä liitteeltä 1.

5.1 Kysymykset 1 ja 2, henkilökohtaiset tiedot

Vastaajista 63 % (51) oli naisia ja loput 37 % miehiä. Alla olevasta kuvasta voimme huomata jakauman. Jakaumaa selittää esimerkiksi se, että Aluehallintoviraston tekemän valtakunnallisen arvioinnin perusteella vuonna 2015 lukiopaikana vastaanottaneista opiskelijoista yli 60 % oli naisia. (Aluehallintovirasto 2015)

1 Sukupuoli

81 vastausta

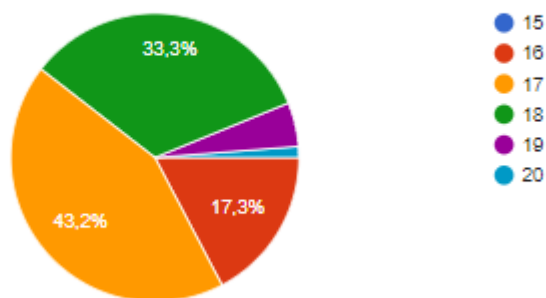

Kuva 2. Vastaajien sukupuolijakauma. (n=81)

Vastaajat olivat iältään 16–20-vuotiaita ja kaiken kaikkiaan suurin osa vastaajista oli kyselyhetkellä 17–18-vuotiaita, kuten kuvasta 2 voi huomata. Opetushallinnon tilastopalvelu Vipusen kokoamien tietojen mukaan vuonna 2016 lukio-opiskelijoista noin 58 % oli 17–18-vuotiaita, mikä selittää tässä tapauksessa vastaajien ikäjakaumaa. (Opetushallinnon tilastopalvelu Vipunen)

2 Ikä

81 vastausta

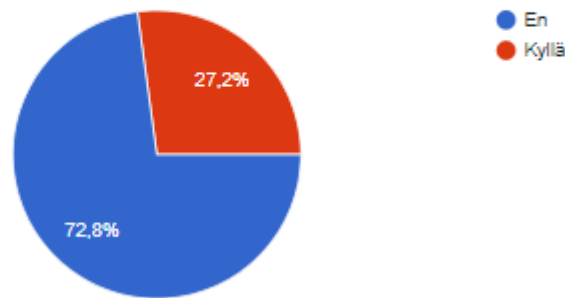
Kuva 3. Vastaajien ikäjakauma. (n=81)

5.2 Kysymykset 3-4 ja 17, ASP-säästämisen tunnettuus ja säästäminen yleensä

Jokainen kyselyyn vastannut on siis ikänsä puolesta ASP-säästäjäksi soveltuva, eli 15–39-vuotias. Yllätykseksi ASP-säästämisestä oli kyselyhetkellä kuitenkin kuullut vain hieman yli 27 % (22) vastaajista. (Kuva 3)

3 Oletko kuullut ASP-säästämisestä?

81 vastausta

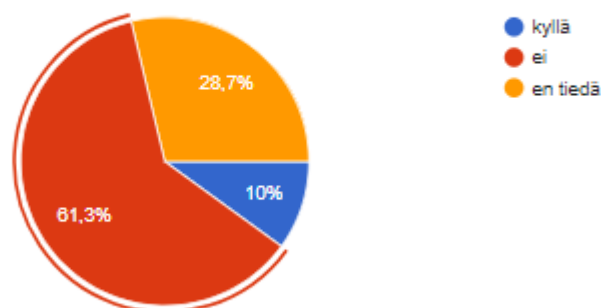

Kuva 4. Oletko kuullut ASP-säästämisestä? (n=81)

ASP-säästämisestä kuulleista vain reilu kolmasosa säästää ASP-tilille. Kyselyssä oli avoin kohta, johon ASP-tilistä aiemmin kuulleet kommentoivat, mistä olivat kuulleet säästämisestä. He olivat kuulleet ASP-säästämisestä joko vanhemmiltaan tai muulta perheenjäseneltä sekä pankin toimihenkilöltä. Yksikään vastaajista ei ollut kuullut ASP-tilistä esimerkiksi sosiaalisen median tai mainoksen kautta, vaikka ASP-säästämistä onkin aikaisemmin mainostettu omien kokemuksieni mukaan aktiivisesti esimerkiksi televisiossa ja elokuvateattereissa.

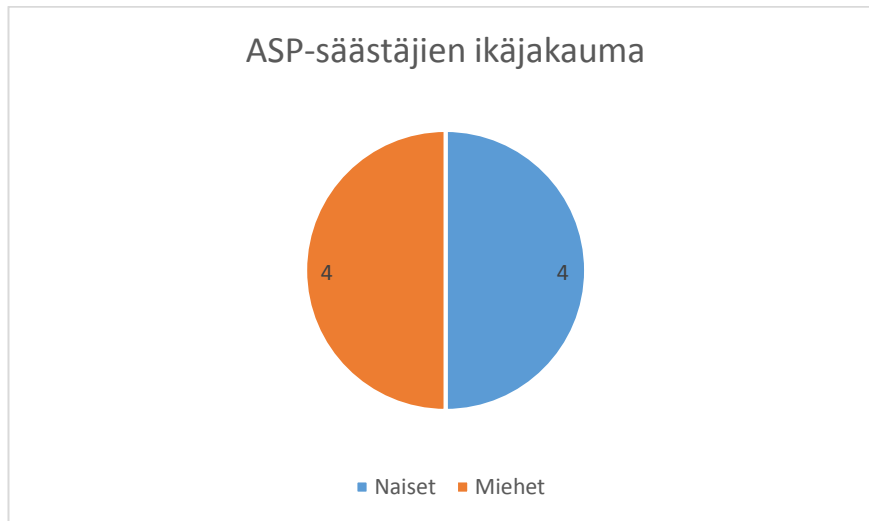
Koko vastausjoukosta ASP-säästäjiä oli yhteensä vain noin 10 % (8) ja hieman alle 29 % (24) vastaajista ei tiennyt, onko heillä olemassa ASP-tiliä. Valtaosalla eli 61,3 %:lla (49) opiskelijoista ei ole ASP-tiliä, mikä on täysin ymmärrettävää otettaessa huomioon, että 72,8 % (59) vastaajista ei ollut ennen kyselyyn vastaamista kuullut ASP-säästämisestä.

4 Onko sinulla ASP-tili?

Kuva 5. Onko sinulla ASP-tili? (n=81)

Puolet niistä vastaajista, joilla on ASP-tili, olivat miehiä ja puolet naisia. Kaikki miessäästäjät olivat kyselyhetkellä 18-vuotiaita ja naisista $\frac{3}{4}$ oli 18-vuotiaita. Yksi ASP-tilille säästävästä naisvastaajista oli 17-vuotias.

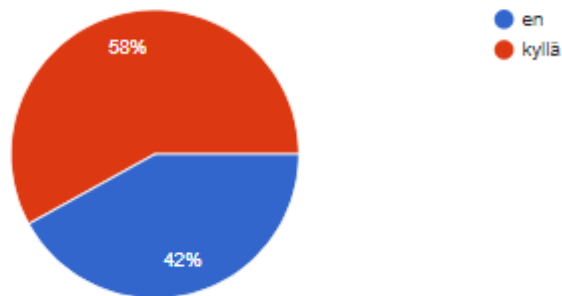

Kuva 6. Vastanneiden ASP-säästäjien ikäjakauma

Kyselylomakkeen viimeisessä kysymyksessä tiedusteltiin vastaajan säästämistottumuksia (Kuva 5). Kyselyyn vastanneista nuorista todella moni vastasi säästävänsä jollain tavalla, vaikka vastaajien joukossa olikin vain hyvin vähän ASP-säästäjiä. Yli 70 % (58) vastaajista kertoi säästävänsä jollain tavoin ja suurimmalla osalla heistä oli käytössään tavallinen säästötili. Säästäjistä 56,8 % (46) oli naisia ja 28,4 % (23) miehiä. 14,8 % (12) vastaajista ei säästänyt kyselyhetkellä ollenkaan. Naisista siis yhteensä vain viisi ja miehistä vain seitsemän vastasi, ettei säästä lainkaan.

17 Säästätkö jollakin tavalla?

81 vastausta

Kuva 7. Säästätkö jollakin tavalla? (n=81)

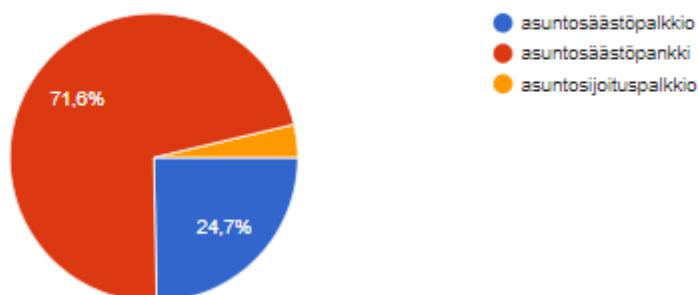
Suosituimpia säästämisen tapoja olivat tavalliset säästötilit, rahastot ja ”sukan varsi”. Monet kertoivat suullisesti käydyssä keskustelussa säästämiseen liittyen laittavansa talteen opintotukea, lahjarahoja sekä työstä saatua palkkatuloa ja he kertoivat saaneensa säästämiseen idean yleensä vanhemmiltaan tai sukulaisiltaan.

5.3 Kysymykset 5-16, yleiset kysymykset koskien ASP-säästämistä

Kysymyksissä 5-16 testattiin opiskelijoiden tietämystä ASP:stä yleisesti. Lähes 72 % (58 opiskelijaa) vastaajista arveli ASP:n olevan lyhenne sanasta asuntosäästöpankki ja hie-
man vajaa neljäsosa tiesi oikean vastauksen olevan asuntosäästöpalkkio. Loput ajattelivat lyhenteen ASP tulevan sanasta asuntosijoituspalkkio.

5 ASP on lyhenne sanasta...

81 vastausta

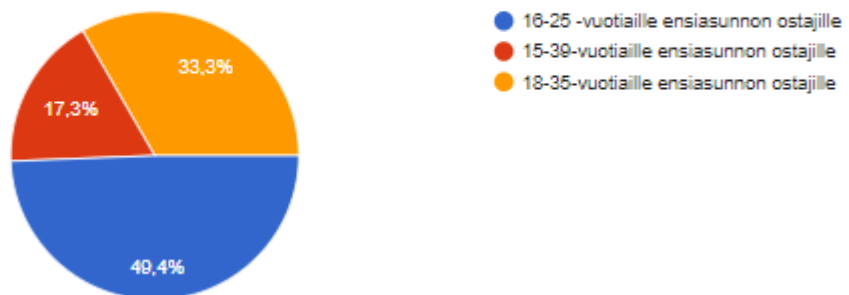

Kuva 8. Kysymys 5: ASP on lyhenne sanasta... (n=81)

Kysymyksessä kuusi lähes puolet opiskelijoista (40) oli sitä mieltä, että ASP-säästäminen on tarkoitettu hyvinkin nuorille, 16–25-vuotiaille, aikuisille – kuten alla olevasta kuvasta voidaan huomata. Kolmasosa taas ajatteli, että säästäminen on tarkoitettu hieman vanhemmille, 18–35-vuotiaille. 81:sta opiskelijasta vain 14 opiskelijaa (17,3 %) tiesi ASP-säästämisen olevan tarkoitettu 15–39-vuotiaille, mikä oli annetuista vastausvaihtoehdoista kaikkein laajimman ikähaarukan tarjoava.

6 ASP-säästäminen on tarkoitettu...

81 vastausta

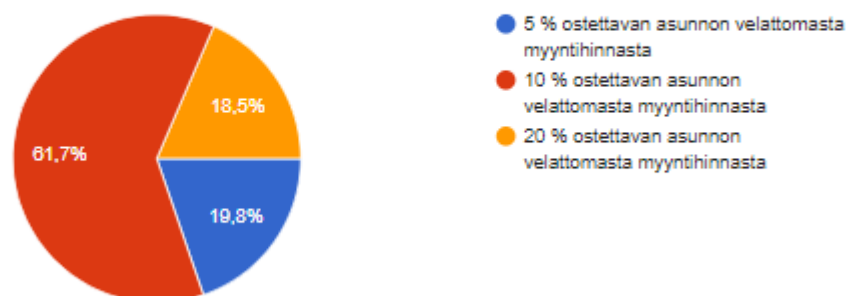

Kuva 9. Kysymys 6: ASP-säästäminen on tarkoitettu... (n=81)

Valtaosa eli 61,7 % (50) vastaajista tiesi, että ASP-tilille tulee säästää vähintään 10 % ostettavan asunnon velattomasta kauppahinnasta. Toiset vastausvaihtoehdot (eli 5 % tai 20 % velattomasta kauppahinnasta) keräsivät väärää vastauksia keskenään lähes saman verran.

7 ASP-tilille tulee säästää vähintään...

81 vastausta

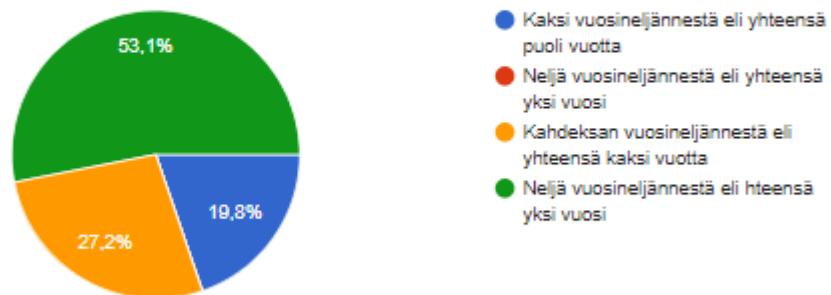

Kuva 10. Kysymys 7: ASP-tilille tulee säästää vähintään... (n=81)

Hieman yli puolet vastanneista opiskelijoista ajattelivat tosiasiallisen ASP-tilin säästöajan olevan jopa puolet lyhyempi kuin mitä se oikeasti on. 16 opiskelijaa (19,8 %) taas oli sitä mieltä, että säästöaika olisikin vain puoli vuotta, kun se todellisuudessa on yhteensä kaksi vuotta eli kahdeksan kalenterivuosineljännestä. Oikein vastasi 22 opiskelijaa (27,2 %).

8 ASP-tilille tulee säästää vähintään...

81 vastausta

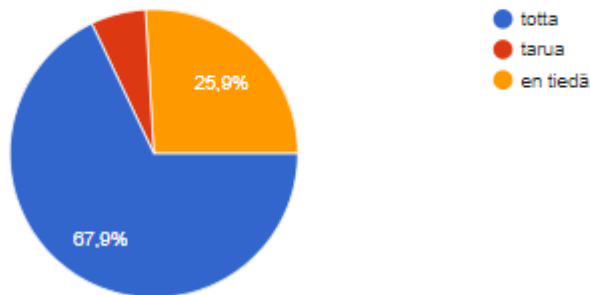
Kuva 11. Kysymys 8: ASP-tilille tulee säästää vähintään... (n=81)

Kysymyksiin 9-16 annettiin tarkoituksella vastausvaihtoehdoksi kohta "en tiedä". Näiden kysymysten joukosta vain kahdessa "en tiedä" -vastausten osuus oli vähemmän kuin 50 %. Etenkin ASP-tilin korkoon liittyvissä kysymyksissä nuoret olivat hyvin epävarmoja ja he vastasivatkin molempiin kysymyksiin yli 60-prosenttisesti "en tiedä". Etenkin näiden kysymysten vastausten perusteella voidaan todeta, että lukiolaisten tietämys ASP-tilistä ja sen eduista on hyvin vähäistä.

Suurin osa vastaajista (67,9 %) tiesi, että aloittaakseen ASP-säästämisen heidän tulisi tehdä säästösopimus pankin kanssa. Noin neljäsosa vastaajista (25,9 %) vastasi "en tiedä" ja vain 6,2 % vastaajista vastasi "ei" mikä oli väärä vastaus. Tästä voidaan päätellä, että suurin osa lukioikäisistä opiskelijoista ovat tietoisia mitä heidän pitäisi tehdä, jotta he voisivat aloittaa ASP-säästämisen.

9 ASP-säästämisen aloittaakseni minun tulee tehdä säästösopimus pankin kanssa.

81 vastausta

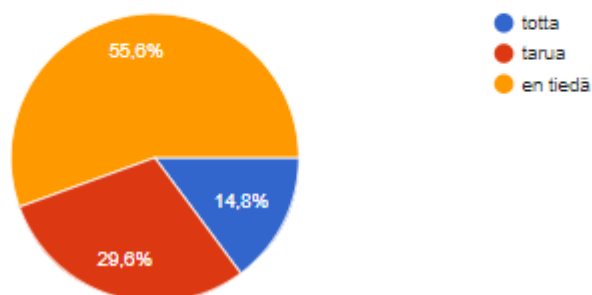

Kuva 12. Kysymys 9. (n=81)

Kohdassa 10 väittämänä oli ” Säästötavoitteiden täytyttyä pankki myöntää minulle automaattisesti asuntolainan”. 45 opiskelijaa (55,6 %) ei tiennyt, myöntääkö pankki heille automaattisesti lainan säästötavoitteiden täytyttyä. 24 opiskelijaa (29,6 %) oli sitä mieltä, että pankki ei myönnä lainaa automaattisesti säästötavoitteiden täytyttyä, mikä oli tässä kohdassa oikea vastaus. Kaikista vastanneista vain 12 opiskelijaa (14,8 %) oli sitä mieltä, että pankki myöntää heille automaattisesti lainan, mikä osoittautui vääräksi vastaukseksi. Kymmenes kysymys otettiin mukaan kyselyyn, sillä olen törmännyt päivittäisessä työssäni ja omassa asunnonostoprosessissani siihen harhaluuloon, että pankki myöntäisi ASP-tilin säästötavoitteet täyttävälle henkilölle suoraan 10 %:n summaa vastaavan asuntolainan. Kaikista vastaajista yhteensä 70,4 % ei tiennyt kysymykseen oikeaa vastausta.

10 Säästötavoitteiden täytyttyä pankki myöntää minulle automaattisesti asuntolainan.

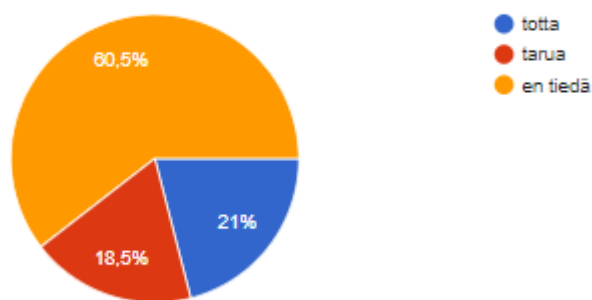
81 vastausta

Kuva 13. Kysymys 10. (n=81)

ASP-tilin korkoon liittyvissä kysymyksissä huomattava osuus vastaajista valitsi vastaukseen vaihtoehdon ”en tiedä”. Myös opiskelijoiden kanssa käydyissä suullisissa keskusteluissa kävi ilmi, että suurin osa ei ollut tietoinen esimerkiksi tällä hetkellä säästötileille maksettavien korkojen tasosta tai yleisestä korkotilanteesta. Yhdennettätoista kysymystä jälkeensä läpi käytäessä muutamat opiskelijat osasivat kertoa näkemiensä uutisten tai artikkelien perusteella, että korot ovat tällä hetkellä hyvin alhaisella tasolla, mutta he eivät osanneet arvioida, mitä korot (esimerkiksi asuntolainalle tai säästötilille) kuitenkin todellisuudessa ovat tänä päivänä prosentteina.

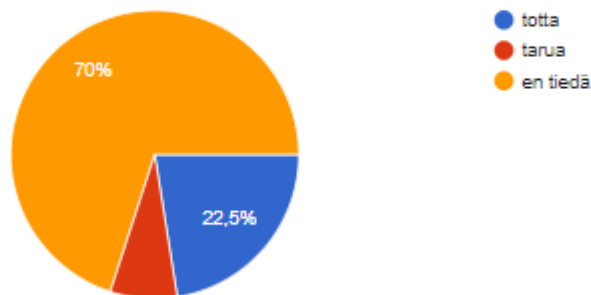
11 ASP-tilille maksettava korko on verovapaata.

Kuva 14. ASP-tilin korkoon liittyvä kysymys (n=81)

ASP-tilille maksettava 1,0 % korko sekä etenkin 2,0–4,0 % lisäkorko ovat tällä hetkellä varsin kilpailukykyisiä, kuten jo aiemmin kappaleessa 2.2.1. oli mainittu. Opiskelijoista suurin osa ei tiennyt APS-tilille maksettavien korkojen suuruudesta eikä suurin osa heistä myöskään etukäteen tiennyt, että säästötileille maksettavasta korosta maksetaan lähdevero. ”En tiedä” vastauksen valinneiden osuus oli kahdennessatoista kysymyksessä huomattavat 70 % (57), mutta lohduttavasti oikeita vastauksia oli hieman alle neljäsosa kaikista ja vääriä taas vain 7,5 %.

12 ASP-tilille maksetaan 1% talletuskoron lisäksi 2- 4 % suuruinen
lisäkorko asuntolainan noston yhteydessä-

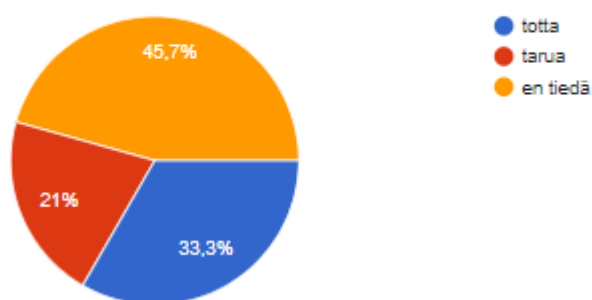

Kuva 15. Toinen ASP-tilin korkoon liittyvistä kysymyksistä (n=81)

Kysymyksessä 13 kysyttiin ASP-tilille tehtävien talletusten suuruuden rajoituksista. Kuten suurimmassa osassa aiempiakin kysymyksiä, oli tähänkin kysymykseen vastanneista suurimmalla osalla vastauksena joko "en tiedä" tai väärä vastaus eli "totta". ASP-tilin talletuksien rajoituksista on kerrottu tässä opinnäytetyössä kappaleessa 2.1. Oikeita vastauksia oli siis vain vähän hieman yli viidesosalla (17) opiskelijoista. Suullisesti läpi käytyä iso osa opiskelijoista osasi kuitenkin jopa kertoa talletusten euromääräiset rajat ja monet kertoivat kuitenkin kuulleen niistä aiemmin jossain.

13 ASP-tilille tehtävien talletusten suuruudelle ei ole asetettu rajoituksia.

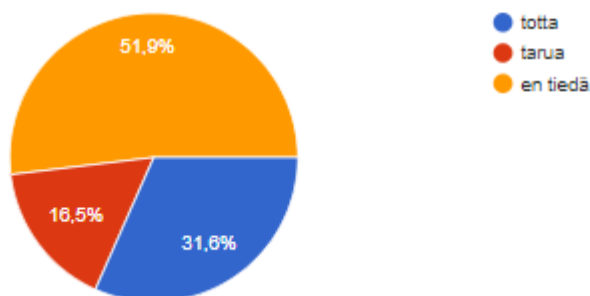
81 vastausta

Kuva 16. Kysymys 13: ASP-tilille tehtävien talletusten rajoitukset (n=81)

Neljännentoista kysymyksen vastausten jakauma ei ollut kovin yllättävä. Totuttuun tapaan yli puolet vastaajista eivät tienneet oikeaa vastausta. 31,6 % heistä kuitenkin osasi vastata oikein (totta), että valtion takauksen lisäksi ASP-lainalla ei ole välttämättä tarvetta muulle takaukselle.

14 ASP-lainalla on valtion takaus, eli pankki ei tarvitse ostettavan asunnon lisäksi muuta vakuutta myönnettävälle lainalle.

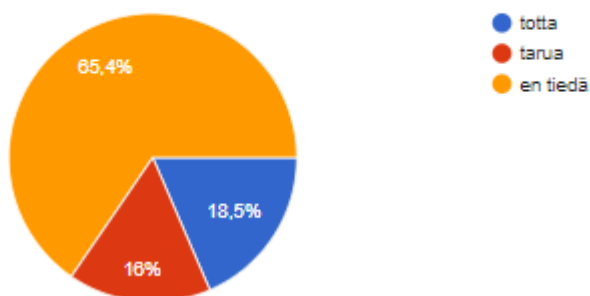

Kuva 17. Kysymys 14: ASP-lainan valtiontakaus. (n=81)

Viidennentoista kysymyksen vastaukset eivät poikenneet suuresti edellisistä kysymyksistä. Tähänkin kohtaan jopa 53 opiskelijaa (65,4 %) oli vastannut ”en tiedä” ja 15 opiskelijaa (18,5 %) vastasi ”totta”, mikä oli väärä vastaus. Vain 13 opiskelijaa (16,0 %) tiesi, että pankki perii ASP-lainasta järjestelypalkkion tai muita kuluja. Kaikista vastanneista jopa 84,0 % ei tiennyt oikeaa vastausta kysymykseen.

15 Pankki ei peri ASP-lainasta järjestelypalkkiota tai muita kuluja.

81 vastausta

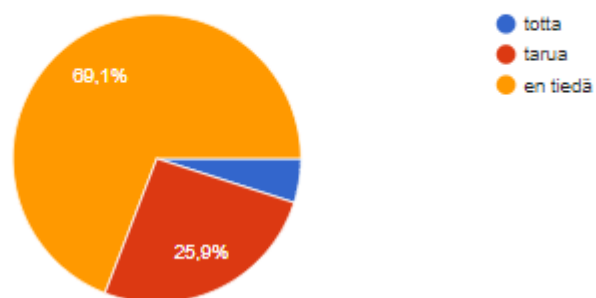

Kuva 18. Kysymys 15: ASP-lainan palkkiot. (n=81)

Kuudennentoista kysymyksen vastaukset olivat jälleen samassa linjassa kuin edellisetkin. Jopa 56 opiskelijaa (69,1 %) vastasi ”en tiedä”. Neljä opiskelijaa vastasi ”totta”, mikä oli väärä vastaus. 21 opiskelijaa (25,9 %) tiesi oikean vastauksen tähän kysymykseen ja vastasi ”tarua”. Kaikki kaikkiaan 74,1 % opiskelijoista ei tiennyt tai ei osannut sanoa, onko ASP-lainaa suojattu korkojen nousulta.

16 ASP-lainaa ei ole ollenkaan suojattu korkojen nousulta.

81 vastausta

Kuva 19. Kysymys 16: ASP-lainojen korkosuojaus. (n=81)

6 Tutkimustulosten tulkinta ja johtopäätökset

Kyselyssä haettiin vastausta siihen, mitä lukiolaiset tietävät ASP-säästämisestä ja sen eduista ensiasunnon ostossa sekä alakysymyksenä tietoa, onko miesten ja naisten tietämyksen välillä merkittäviä eroja. Tutkimustulosten avaamisessa ja tulkinnessa käytettiin opinnäytetyötä kasatessa runsaasti kuvia ja kuvaajia, sillä ne auttavat ymmärtämään vastausjakauma kokonaisuutta ja niiden perusteella on helppo huomata esimerkiksi, jos leijonaosa vastaajista ei tiennyt vastausta. Kyselyn perusteella saatiin vastaukset tärkeimpiin kysymyksiin ja niiden avulla voitiin muodostaa kuva kahden koulun lukiolaisten tietämyksestä ASP-säästämisestä ja sen eduista ensiasunnon ostossa. Kyselyn saaneista opiskelijoista kyselyyn vastasivat kaikki 85 opiskelijaa, mutta epäselvien ja epäasiallisten vastausten takia vastausten joukosta poistettiin neljä kyselyä, milloin hyväksyttyjä vastauksia oli yhteensä 81 kappaletta.

Kun tutkimuksen tuloksia tarkastellaan kokonaisuutena, on huomattavissa, että Tikkurilan ja Suomalais-venäläisen koulun lukiolaisten tietous ASP-säästämisestä ja sen eduista on hyvin vähäistä, mikä on ymmärrettävää, sillä vain 10 %:lla vastanneista oli ASP-tili ja yli 72 % vastaajista ei ollut kuullut ASP-säästämisestä ennen kyselyyn vastaamista. Tämä on mielestäni erikoista, sillä kaikki kyselyyn vastanneet olivat ikänsä puolesta potentiaalisia ASP-säästäjiä.

Vastauksia tulkittaessa kysymykset jaettiin yleisiin ASP-säästämiseen liittyviin kysymyksiin (kysymykset 5-10, 13 ja 15) sekä ASP-säästämisen etuihin liittyviin kysymyksiin (kysymykset 11-2, 14 ja 16). Keskiarvallisesti kokonaisuutena ajatellen vastaajien yleinen tietämys ASP-säästämisestä oli parempaa kuin heidän tietämyksensä ASP-säästämisen eduista. Keskiarvona laskettuna noin kolmasosa (33,18 %) vastaajista vastasi oikein yleistä tietämystä käsitteleviin kysymyksiin, kun taas etuja koskeviin kysymyksiin oikein vastasi keskimäärin joka neljäs (25,25 %) vastaaja. Tämän myötä voidaan huomata, että kummankin aihealueen kysymyksissä oli väärin vastanneiden tai ”en tiedä” -vastanneiden osuus keskimäärin huomattavasti yli 50 %.

Sukupuolten välillä oikeiden vastausten määrässä ei ollut keskiarvallisesti huomattavaa eroa, kun verrattiin oikeiden vastausten määrää saman sukupuolen vastauksiin. Kaikista kysymyksistä, joihin oli oikea vastaus, vastasi oikein naisista keskimäärin 30,7 % ja miehistä 30,3 % suhteutettuna kaikkiin samaa sukupuolta edustaviin vastaajiin. Kun sen sijaan katsotaan oikeiden vastausten määrää miesten ja naisten joukossa suhteutettuna kaikkien vastaajien yhteismäärään, voidaan huomata, että miehillä on kaiken kaikkiaan hieman vähemmän oikeita vastauksia kuin naisilla. Miehet vastasivat oikein suhteessa

kaikkiin vastaajiin keskimäärin noin 11,2-prosenttisesti ja naiset 19,3-prosenttisesti. Taulukoinnista on helppo huomata kokonaisuuden osalta, että väärä tai ”en tiedä” vastauksia oli sekä sukupuolten kesken, että suhteessa kaikkiin vastaajiin huomattavan paljon. Miesten vastaukset suhteessa kaikkien kyselyyn osallistuneiden vastauksiin olivat väärin lähes 90-prosenttisesti, kun taas naisten hieman yli 80-prosenttisesti. Suhteessa oman sukupuolen edustajiin oli sekä miesten että naisten osuus oikeista vastauksista noin 70 % luokkaa.

	<i>naiset, 51 vastaajaa</i>		<i>miehet, 30 vastaajaa</i>	
	vastauksia suhteessa samaan sukupuoleen	vastauksia suhteessa kaikkiin vastaajiin	vastauksia suhteessa samaan sukupuoleen	vastauksia suhteessa kaikkiin vastaajiin
oikein	30,70 %	19,30 %	30,30 %	11,20 %
väärin / en tiedä	69,30 %	80,70 %	69,70 %	88,80 %
yhteensä	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Taulukko 1. Oikeiden ja väärin vastausten määrä kaikissa kysymyksissä suhteutettuna kaikkiin vastaajiin ja oman sukupuolen edustajiin (n=81)

Edellä olevasta taulukosta ja vastauksista, joiden pohjalta se on luotu, voidaan päätellä, ettei Suomalais-venäläisen koulun lukion ja Tikkurilan lukion mies- ja naisopiskelijoiden välillä ole huomattavaa eroa tietämyksessä ASP-säästämiseen ja sen etuihin liittyen.

Vastausten tulkinnasta ei suoraan voitu päätellä, onko ASP-säästämisellä ja ensiasunnon nuorempana ostamisella yhteyttä, sillä yksikään nuorista ei ollut vielä hankkinut ensiasuntoa. Myöskin kysymysten asettelu oli tämän selvittämistä ajatellen hieman vääränlainen.

Erityisen huolestuttavaa vastauksissa oli muun muassa se, että kysymyksen 6 vastausten perusteella yli 80 % vastaajista ei tiennyt, että ASP-säästämisen ikähaarukka on hyvinkin suuri. Huomattava osa vastaajista siis luuli, että ASP-säästäminen on paljon rajatumpaa iän osalta. ASP-säästämisen tuomien etujen takia olisi tärkeää, että mahdollisimman moni tietäisi, minkä ikäisille ASP-säästämisen aloittaminen on mahdollista. Koska monet vastanneista opiskelijoista kuitenkin säästävät jollain tapaa ja ovat täten myös potentiaalisia ASP-säästäjiä, olisi esimerkiksi pankeilla hyvä sauma saada tavallisista tilisäästäjistä ASP-säästäjiä ja täten pankit voisivat osaltaan olla mukana edistämässä ensiasuntojen ostamista.

Positiivista oli kuitenkin huomata, että suurin osa vastaajista tiesi, että säästöosuuden eli omarahoitusosuuden tulee ASP-lainalla olla 10 % ostettavan asunnon velattomasta myyntihinnasta ja että pankin kanssa tulee tehdä säästösopimus ASP-säästämisen aloittamiseksi. Lisäksi niiden opiskelijoiden, joilla oli oma ASP-tili, tietämys ASP-tilille säästämisestä ja sen eduista oli paremmalla tasolla kuin niiden opiskelijoiden, joilla ei kyselyn vastaushetkellä ollut ASP-tiliä.

6.1 Kehitysehdotuksia

Tutkimustulokset huomioon ottaen olisi nuorten tietämystä ASP-säästämisestä hyvä lisätä. Nuoret ottivat käydyissä keskustelussa esiin muun muassa sen, ettei juuri kukaan heistä ole törmännyt ASP-säästämiseen liittyvään mainontaan tai uutisointiin sosiaalisessa mediassa. ASP-tilien esille tuominen esimerkiksi internetissä voisi olla hyvin hyödyllistä sen tunnettuuden lisäämiseksi, sillä Tilastokeskuksen vuonna 2017 tekemässä tutkimuksessa selvisi, että 100 % Suomen 16–24-vuotiaista oli käyttänyt internetiä viimeisen kolmen kuukauden sisällä ja 95 % suomalaisista oli käyttänyt internetiä useita kertoja päivässä. Olisi myös hyvin tärkeää tuoda ASP-säästämisen etuja enemmän esille kannustimena säästämisen aloittamiselle. (Tilastokeskus 2017)

Kokonaisuudessaan kysely oli onnistunut. Vaikka kyselyn vastausprosentti olikin lähes 100 %, olisi tulevaisuuden kannalta hyödyllisempää toteuttaa kysely vielä suuremmalla otannalla. Koska kysely on toteutettu vain osalla kahden eri lukion opiskelijoista, ei tutkimus anna todellista kuvaa koko Suomen tai edes koko pääkaupunkiseudun nuorten tietämyksestä ASP-säästämiseen liittyen. Tutkimusta olisikin mielenkiintoista jatkaa esimerkiksi toteuttamalla kysely huomattavasti suuremmalla otannalla, milloin kokonaisuudesta voisi saada paremman kuvan ja milloin tuloksia olisi käytännössä mahdollista hyödyntää esimerkiksi ASP-tilien markkinoinnin suunnittelussa pankeissa. Kuitenkin tätä tutkimusta ja sen tuloksia ajateltaessa voidaan todeta, että vaikka hyväksytyjä vastauksia oli suhteessa vähän Suomen lukiolaisten määrään verrattuna (yhteensä 81 kappaletta), tutkimus antaa suhteellisen kokonaisvaltaisen kuvan kahden pääkaupunkiseudun lukion opiskelijoiden tietämyksestä ASP-tilille säästämiseen ja sen tuomiin etuihin liittyen ensiasunnon osassa.

Tulevaisuuden kannalta voisi myös olla hyödyllistä kartoittaa nuorten vanhempien (ja mahdollisten tulevien vanhempien) tietämystä aiheeseen liittyen, sillä tähänkin tutkimukseen osallistuneiden nuorten tavoin voivat myös tulevat ASP-säästäjät kuulla ASP:stä vanhemmiltaan tai muilta sukulaisiltaan.

Jatkoa ajatellen kysely olisi järkevämpi toteuttaa suoraan verkkolomakkeella, milloin vastausten tulkinta olisi helpompaa ja aineiston käsittely ja tallennus nopeampaa. Kyselyyn vastaamiselle olisi myös hyvä jättää hieman enemmän aikaa, jotta vastaajat pystyisivät miettimään kysymyksiä ja niiden sisältöä tarkasti sekä esittämään tarvittaessa kyselyyn vastaamisen jälkeen heränneitä kysymyksiä, milloin ASP-säästämisen hyötyjä, tarkoitusta ja toimintaa voisi tuoda heti esille. Avoimia kysymyksiä voisi käyttää enemmän, jotta saisi tuotua esille enemmän kokemuksia ja ajatuksia sekä tarkempia tietoja aiheeseen ja sen tunnettuuteen liittyen.

Markkinointia ajatellen mahdollisen internetmarkkinoinnin lisäksi pankkien olisi hyvä tuoda esille ASP-säästämistä sekä sen hyötyjä ja etuja kohtaamisissa nuorten kanssa, jotta nuoret saataisiin kiinnostumaan säästämisestä ensiasuntoa varten. Mahdollisena ideana voisi olla esimerkiksi pankkien osalta järjestää tietoiskuja ASP-säästämiseen liittyen ja olla enemmän esillä esimerkiksi nuorille ja nuorille aikuisille suunnatuissa talouteen tai asumiseen liittyvissä tapahtumissa, joiden yhteydessä ASP-säästämisen esille nosto voisi olla aiheellista. Tämän lisäksi pankkien ASP-neuvontaa voitaisiin lisätä niin, että se tuotaisiin mukaan keskusteluun kaikkien potentiaalisten ASP-säästäjien kanssa käytävissä kohtaamisissa.

Voisi myös olla hyödyllistä selvittää, miten ASP-tilien määrä on vuosien aikana kehittynyt ja tätä tietoa voisi verrata ensiasunnon ostajien ikäkehitykseen. Näin olisi mahdollista karhottaa mahdollista yhteyttä ASP-säästämisen ja ensiasunnon nuorempana ostamisen välillä - eli ostavatko ASP-säästäjät ensiasuntonsa nuorempana?

6.2 Oman työskentelyn arviointi

Tässä kappaleessa käyn läpi omaa työskentelyäni sekä menetelmiä opinnäytetyön teossa ja opinnäytetyön kirjoittamisen aikana oppimiani asioita.

Loppujen lopuksi olen kokonaisuutena tyytyväinen omaan työskentelyyni ja lopputulokseen. Tietoperusta on kirjoitettu laajasti ASP-tilin ja -lainan keskeisiä ominaisuuksia ja vaatimuksia avaten ja tarvittavat käsitteet on avattu niin, että aihealuetta etukäteen tuntematonkin voi lukea tutkimuksen ja ymmärtää, mistä on puhe ja mitkä olivat tämän myötä lopputulokset. Lähteet ovat suhteessa yksipuolisesti käytettyjä verkkojulkaisuja ja uutisia, sillä aiheesta ei löydy juurikaan painettua kirjallisuutta. Käytetty kirjallisuus liittyy lähinnä lainsäädäntöön sekä verotukseen, minkä kautta löytyi myös hieman perustietoa esimerkiksi ASP-säästämiseen liittyen. Lähteet ovat kuitenkin ajankohtaisia sekä tunnettujen ja pääasiassa luotettujen tuottajien julkaisemia. Myös muutamaa yrityksen (esimerkiksi

Danske Bank, Nordea) tuottamaa lähdeäkin käytettiin, mutta näiden lähteiden sisältö liittyy vahvasti aihealueeseen pankkien ollessa ASP-tilien ja -lainojen tarjoajia. Tämän lisäksi esimerkiksi mainittujen yritysten lähteet antavat ASP- ja lainamaailmaan oman näkökulmansa, mikä on raportin kirjoittamisen ja tietopohjan kannalta merkittävä tekijä. Lakien käyttö lähteenä on hyvin perusteltua ASP-säästämiseen ja -lainoittamiseen liittyvän tarkan sääntelyn takia ja jotta ASP-säästämisestä ja -lainoittamisesta saatiin avattua opinnäytetyölle mahdollisimman selkeä ja kokonaisvaltainen kuvaus yksityiskohtineen. Lähteistä saatuja tietoja verrattiin keskenään ja tämän myötä aineistosta oli helppo karsia pois vanhaa tietoa ja samalla varmistaa saatujen tietojen oikeellisuus myös lakiin peilaten.

Omaa mielenkiintoani opinnäytetyön tekoon siivitti työni erään Suomessa toimivan suuren pankin rahoitusasiantuntijana, minkä myötä olin neuvotellut laina-asioista useiden nuorten kanssa sekä käynyt keskustelua opinnäytetyön aiheeseen liittyen sekä kollegoiden, esimiesten, että asiakkaidenkin kanssa. Työn kirjoittamista aloittaessani tiesin ASP-säästämisestä ja sen eduista sekä ASP-lainoittamisesta suhteellisen paljon ja opinnäytetyötä tehdessäni syvensin osaamistani ja tietouttani ASP-lainaan liittyviin rajoituksiin ja ehtoihin sekä opin uutta ensiasunnon ostajista ja heihin liittyvästä tilastotiedosta.

Ajankäytöllisesti opinnäytetyön tekoon meni alun perin suunniteltua pidempään, sillä muun muassa vastausten saamiseen meni oma aikansa ja opinnäytetyön kirjoittaminen tehtiin yhtäaikaaisesti työssäkäynnin kanssa. Opinnäytetyön aiheen rajaamisessa ja aiheen keksimisessä meni myöskin suunniteltua pidemmän aikaa ja opinnäytetyön aihe vaihtui aivan kokonaan alkuvaiheessa. Loppujen lopuksi opinnäytetyön kirjoittaminen sujui kuitenkin yllättävän kivuttomasti työn ohessa ja loppuvaiheessa kirjoitin yli puolet opinnäytetyöstä noin viikossa, kun kirjoittaminen alkoi vihdoinkin luistaa. Samalla pysyin kuitenkin itseleni alun perin asettamassani aikakehyksessä, jonka sisällä halusin saada opinnäytetyön kirjoitusprosessin valmiiksi.

Haasteita opinnäytetyön tekemisessä olivat etenkin sopivien ja luotettavien lähteiden käyttö. Internetin ja etenkin Googlen käytön helppous voivat olla haasteeksi lähteiden etsimisessä, sillä tarjolla on paljon kaupallista ja mainonnallista materiaalia, mikä ei ole luokiteltavissa luotettavaksi lähteeksi. Lähdekritiikin kautta kuitenkin onnistuin mielestäni löytämään verkosta useita käyviä lähteitä tietoperustan pohjalle. Myöskin ajantasaisten (alle 10 vuotta vanhojen) kirjallisten lähteiden löytäminen oli osaltaan hankalaa, sillä ASP-säästämiseen liittyen oli hyvin hankala löytää kirjallisuutta ja suurin osa laeista ja tilastotiedoista löytyy nykyään kätevästi internetistä taulukkoina ja tekstitiedostoina, joihin on helppo viitata ja palata tarpeen mukaan myöhemminkin. Tiedonhaun haastavuuden myötä koen

kuitenkin oppineeni siitä prosessin aikana ja uskon, että voin käyttää oppimiani taitoja apuna tulevaisuudessa mahdollisen vastaavien projektien kanssa.

Haasteena oli myöskin rakentaa kokonaisuudesta kirjallinen tuotos, joka on helppolukui-
nen ja kaikkien ymmärrettävissä sekä vielä opinnäytetyön kriteerejä vastaava. Haastetta
opinnäytetyön kokoamiseen ja oikeiden asioiden esilletuomiseen lisäsi se, että opinnäyte-
työ kirjoitettiin kokopäivätyön ohella ilman mahdollisuutta osallistua esimerkiksi opinnäyte-
työpajoihin tai muihin kirjoittamista tukeviin tilaisuuksiin.

Jatkoa varten muuttaisin kirjoittamisprosessissa sen, että valitsisin opinnäytetyön aiheen
huolellisesti ja harkiten jo ensimmäisellä kerralla sopivaksi ja loppuun asti kiinnostavaksi
niin, ettei aihetta ja ajatusmaailmaa tarvitsisi laittaa täysin uusiksi kesken kaiken. Uutta
opinnäytetyötä en myöskään lähtisi kirjoittamaan samalla tavalla kokopäiväisen ja paljon
ajattelua vaativan, mutta silti opinnäytetyön aiheeseen liittyvän työn kanssa samanaikai-
sesti, vaan valitsisin työn kirjoittamiselle sellaisen elämäntilanteen, että kirjoittamiselle ja
ajatustyölle olisi aidosti enemmän aikaa tai vaihtoehtoisesti varaisin kirjoittamiselle suo-
raan vapaapäiviä tai jopa niin sanottua lukulomaa töistä.

Lähteet

Aluehallintovirasto 2015. Opiskelupaikkajakauma sukupuolen mukaan. Luettavissa: <https://www.stat.fi/meta/kas/otos.html>. Luettu 7.3.2018

Asuntosäästöpalkkioasetus 30.12.1992/1636

Asuntosäästöpalkkiolaki 30.12.1992/1634

Danske Bank. ASP-tili. Luettavissa: <http://danskebank.fi/fi-fi/Henkiloasiakkaat/Saasta-ja-sijoita/tilisaastaminen/Pages/ASP-tili.aspx>. Luettu: 14.10.2017

Danske Bank. Lainavalitsin. Luettavissa: <https://danskebank.fi/sinulle/haku/hae?q=takaisinmaksutavat>. Luettu: 21.4.2018

Danske Bank. Miksi asuntolainan marginaali ei ole kaikille sama? Luettavissa: <https://danskebank.fi/fi-fi/tietoa-danske-bankista/media/Tiedotteet/Pages/Miksi%20asuntolainan%20marginaali%20ei%20ole%20kaikille%20sama.aspx>. Luettu 21.4.2018

Danske Bank. Miten asuntolainojen korkomarginaali määräytyy? Luettavissa: <https://danskebank.fi/fi-fi/asiakaspalvelu/Henkiloasiakkaat/usein-kysyttya/Lainat/Pages/Miten-asuntolainojen-korkomarginaali-maaraytyy.aspx>. Luettu: 21.4.2018

Danske Bank 2017. Asuntolainat. Luettavissa: <https://danskebank.fi/PDF/fi/Henkiloasiakkaat/Lainat/LAINAT%20PALVELUHINNASTO%20FI.pdf>. Luettu 23.4.2018

Danske Bank 2017. Nuoret säästävät ensiasuntoon lyhyesti ja vähän. Luettavissa: <https://danskebank.fi/sinulle/elamantilanteeni/asuntokaupoilla/asunnon-osto/nuoret-saastavat-ensiasuntoon-lyhyesti-ja-vahan>. Luettu 15.10.2017

Finanssivalvonta 2012. Vakuuksia vaaditaan turvaamaan lainan takaisinmaksua. Luettavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Lainat/Takaus/Pages/Default.aspx>. Luettu: 7.3.2018.

Finanssivalvonta 2014. ASP-tili. Luettavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Talletukset/ASP-tili/Pages/Default.aspx>. Luettu 23.4.2018

Finanssivalvonta 2016. Asuntolainat. Luettavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Lainat/Asuntolainat/Pages/Default.aspx>. Luettu 7.3.2018

Finanssivalvonta 2015. Lyhennystapa vaikuttaa korkokustannuksiin. Luettavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Lainat/Asuntolainat/Lyhennystapa/Pages/Lyhennystapa.aspx>. Luettu 21.4.2018

Helsingin Sanomat 4.2.2017. Pankkien korkomarginaalit laskussa – vanhat lainat kannattaa kilpailuttaa, jos marginaali on yli prosentin. Luettavissa: <https://www.hs.fi/talous/art-2000005074417.html>. Luettu 21.4.2018

Helsingin Sanomat 2.10.2017. Oletko asp-säästäjä? Sinusta tuli pankeille hankala asiakas ja saatat joutua maksamaan liian korkeaa marginaalia, väittää Hypon Ari Pauna – isot pankit kiistävät. Luettavissa: <https://www.hs.fi/talous/art-2000005390885.html>. Luettu 21.4.2018

Kasso, Matti. Talentum 2014. Asunto- ja kiinteistöosakkeen kauppa ja omistaminen.

Kauppalehti. Korot - Talletuskorot. Luettavissa: <https://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/korot/?selected=talletuskorot#saastotili>. Luettu: 14.10.2017

Kiinteistömaailma. Asuntojen hinnat. Luettavissa: <https://www.kiinteistomaailma.fi/asuntojen-hinnat>. Luettu: 7.3.2018.

Laki asuntosäästöpalkkiolain 3 ja 4§:n muuttamisesta, 977/1987

Laki asuntosäästöpalkkion maksamisesta vuosina 2009—2011, 26.6.2009/483

Nordea. Asuntolaina. Luettavissa: <https://www.nordea.fi/henkiloasiakkaat/palvelumme/lainat/asuntolainat/asuntolaina.html>. Luettu 23.4.2018

Opetushallinnon tilastopalvelu Vipunen. Opiskelijat ja ylioppilastutkinnon suorittaneet. Luettavissa: <https://vipunen.fi/fi-fi/lukio/Sivut/Opiskelijat-ja-ylioppilastutkinnon-suorittaneet.aspx>. Luettu: 7.3.2018.

OP.fi. Hinnasto – Henkilöasiakkaat. Luettavissa: <https://uusi.op.fi/hinnasto?pid=549007&hid=25000#Luoton myöntäminen ja nosto>. Luettu 23.4.2018

Suomen virallinen tilasto 2016: Asunnot ja asuinolot [verkkajulkaisu].

Luettavissa: http://www.stat.fi/til/asas/2016/01/asas_2016_01_2017-10-11_tie_002_fi.html. Luettu 7.3.2018

Suomen virallinen tilasto 2017. Ensiasunnon ostajat 2006–2016. Luettavissa:

https://www.stat.fi/til/asas/2016/01/asas_2016_01_2017-10-11_tau_007_fi.html. Luettu 7.3.2018.

Suomen Virallinen Tilasto 2017. Lukiokoulutus, verkkajulkaisu. Luettavissa:

<http://www.stat.fi/til/lop/index.html>. Luettu: 28.1.2018

Suomen Virallinen Tilasto 2017. Internetin käytön yleisyys, useus ja yleisimmät käyttötarkoitukset, verkkajulkaisu. Luettavissa: https://www.stat.fi/til/sutivi/2017/13/sutivi_2017_13_2017-11-22_kat_001_fi.html. Luettu 7.3.2018.

Taloussanomat 6.10.2017. Asuntolainojen marginaalit laskivat entisestään – myös vanhaa lainaa kannattaa kilpailuttaa. Luettavissa: <https://www.is.fi/taloussanomat/art-2000005396772.html>. Luettu 21.4.2018

Taloustaito 2015. ASP tarjoaa paljon etuja. Luettavissa: <https://www.taloustaito.fi/Koti/Asuntokauppa/ASP-tarjoaa-paljon-etuja/>. Luettu 28.1.2018

Tilastokeskus. Käsitteet. Kvantitatiivinen tutkimus. Luettavissa:

http://www.stat.fi/meta/kas/kvanti_tutkimus.html. Luettu 28.1.2018

Tilastokeskus. Käsitteet: Otos. Luettavissa: <https://www.stat.fi/meta/kas/otos.html>. Luettu: 7.3.2018.

Uusimaa 2017. Alaikäisiä ei kiinnosta ASP-säästäminen – 15–17-vuotiaista vain joka neljässä avaa ASP-tilin. Luettavissa: <http://www.uusimaa.fi/artikkeli/538329-alaikaisia-ei-kiinnosta-asp-saastaminen-15-17-vuotiaista-vain-joka-neljassadas-avaa>. Luettu: 15.10.2017

Valtiokonttori 2017. ASP-järjestelmä. Luettavissa: http://www.valtiokonttori.fi/fi-FI/Kansalaisille_ja_yhteisoille/Lainat_takaukset_ja_korkotuet/Korkotuet/ASPjarjestelma. Luettu: 15.10.2017

Valtiokonttori 2017. ASP-lainakanta kasvoi 2,5 miljardiin euroon (3.2.2017). Luettavissa: [http://www.valtiokonttori.fi/fi-FI/Kansalaisille_ja_yhteisoille/Lainat_takaukset_ja_korkotuet/Korkotuet/ASPjarjestelma/ASPlainakanta_kasvoi_25_miljardiin_euroo\(57595\)](http://www.valtiokonttori.fi/fi-FI/Kansalaisille_ja_yhteisoille/Lainat_takaukset_ja_korkotuet/Korkotuet/ASPjarjestelma/ASPlainakanta_kasvoi_25_miljardiin_euroo(57595)). Luettu: 15.10.2017

Valtiokonttori 2016. ASP-ohje / Alaikäiset ASP-tallettajat. Luettavissa: <http://www.valtiokonttori.fi/download/noname/%7BD6B0481D-6667-4552-AD38-D0D5FE6A8E48%7D/93664>. Luettu 14.10.2017

Valtiokonttori 2016. ASP-säästäminen. Luettavissa: http://www.valtiokonttori.fi/fi-FI/Kansalaisille_ja_yhteisoille/Lainat_takaukset_ja_korkotuet/Korkotuet/ASPjarjestelma/ASPsastaminen. Luettu: 14.10.2017

Valtiokonttori 2014. Korkotuki ASP-lainalle. Luettavissa: http://www.valtiokonttori.fi/fi-FI/Kansalaisille_ja_yhteisoille/Lainat_takaukset_ja_korkotuet/Korkotuet/ASPjarjestelma/Korkotuki_ASPlainalle. Luettu: 15.10.2017

Valtiokonttori 2017. Ohje omistusasuntolainojen valtiontakauksiin. Luettavissa: <http://www.valtiokonttori.fi/download/noname/%7B1A647914-5D81-4280-B73C-C60694B635A1%7D/94580>. Luettu: 14.10.2017

Vantaan Sanomat 2017. Nuoret säästävät omaan asuntoon niukasti – eivät tiedä mihin heillä on varaa. Luettavissa: <http://www.vantaansanomat.fi/artikkeli/508230-nuoret-saastavat-omaan-asuntoon-niukasti-eivat-tieda-mihin-heilla-on-varaa>. Luettu: 15.10.2017

Varainsiirtoverolaki 29.11.1996/931

Vero 2017. Lähdeveron kohteena olevat korkotulot. Luettavissa: https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48895/lahdeveron_kohteena_olevat_korkotulo/. Luettu: 14.10.2017

Yle 2015. Harkitsetko ensimmäistä omaa asuntoa? Kokeile laskurilla, kuinka ASP-tili toimii. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-8227554>. Luettu: 14.10.2017

Ympäristöministeriö 2016. ASP-ennakkosäästäminen. Luettavissa: <http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Asuminen/Omistusasuminen/ASPsastaminen>. Luettu 15.10.2017

Ympäristöministeriö 2016. ASP-järjestelmä nuorten ensiasunnon hankintaa. Luettavissa:
<http://www.ymparisto.fi/download/noname/%7B81DBA680-EB7E-4596-8372-EB88CF0F9E88%7D/120413>. Luettu: 15.10.2017

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake

Kysely ASP-säästämisestä

Hyvä lukiolainen,

Tämän kyselyn tarkoituksena on selvittää lukiolaisten tietämystä ASP-säästämisestä ja sen hyödyistä ensiasuntoa ostettaessa. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista ja luottamuksellista. Jokainen vastaus on tärkeä osa tutkimustyötä.

Kyselyn vastauksia käytetään Haaga-Helia ammattikorkeakoulun opinnäytetyön tutkimuksen materiaalina. Kyselyyn vastataan nimettömästi. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti eikä niitä luovuteta eteenpäin kolmansille osapuolille. Opinnäytetyö tullaan julkaisemaan internetissä osoitteessa www.theseus.fi. Kyselyyn vastaamiseen kuluu noin 5-10 minuuttia.

Kiitos jo etukäteen vastauksestasi ja tsemppiä loppuvuodelle!

Ystävällisin terveisin

Milana Lindsten

1. Sukupuoli
 - ☐ Nainen
 - ☐ Mies
2. Ikä
 - ☐ _____
3. Oletko kuullut ASP-säästämisestä?
 - ☐ En
 - ☐ Kyllä

- Mistä tai keneltä (esim. TV, internet, kaverit, vanhemmat)?
-

4. Onko sinulla ASP-tili?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei
- ☐ En tiedä

Laita rasti mielestäsi oikean vastauksen kohdalle.

5. ASP on lyhenne sanasta...

- ☐ asuntosäästöpalkkio
- ☐ asuntosäästöpankki
- ☐ asuntosijoituspalkkio

6. ASP-säästäminen on tarkoitettu...

- ☐ 16-25 –vuotiaille ensiasunnon ostajille
- ☐ 15-39 –vuotiaille ensiasunnon ostajille
- ☐ 18-35 –vuotiaille ensiasunnon ostajille

7. ASP-tilille tulee säästää vähintään...

- ☐ 5 % ostettavan asunnon velattomasta myyntihinnasta
- ☐ 10 % ostettavan asunnon velattomasta myyntihinnasta
- ☐ 20 % ostettavan asunnon velattomasta myyntihinnasta

8. ASP-tilille tulee säästää vähintään...

- ☐ Kaksi vuosineljännestä eli yhteensä puoli vuotta
- ☐ Neljä vuosineljännestä eli yhteensä yksi vuosi
- ☐ Kahdeksan vuosineljännestä eli yhteensä kaksi vuotta

Esitän seuraavaksi väittämiä. Valitse vaihtoehto totta/tarua sen perusteella, minkä ajattelet olevan oikea vastaus tai jos et tiedä, valitse en tiedä.

9. ASP-säästämisen aloittaakseni minun tulee tehdä säästösopimus pankin kanssa.

- ☐ Totta
- ☐ Tarua
- ☐ En tiedä

10. Säästötavoitteiden täytyttyä pankki myöntää minulle automaattisesti asuntolainan.

- ☐ Totta
- ☐ Tarua
- ☐ En tiedä

11. ASP-tilille maksettava korko on verovapaata.

- ☐ Totta
- ☐ Tarua
- ☐ En tiedä

12. ASP-tilille maksetaan 1 % talletuskoron lisäksi 2-4 % suuruinen lisäkorko asuntolainan noston yhteydessä.
- ☐ Totta
 - ☐ Tarua
 - ☐ En tiedä
13. ASP-tilille tehtävien talletusten suuruudelle ei ole asetettu rajoituksia.
- ☐ Totta
 - ☐ Tarua
 - ☐ En tiedä
14. ASP-lainalla on valtion takaus, eli pankki ei tarvitse ostettavan asunnon lisäksi muuta vakuutta myönnettävälle lainalle.
- ☐ Totta
 - ☐ Tarua
 - ☐ En tiedä
15. Pankki ei peri ASP-lainasta järjestelypalkkiota tai muita kuluja.
- ☐ Totta
 - ☐ Tarua
 - ☐ En tiedä
16. ASP-lainaa ei ole ollenkaan suojattu korkojen nousulta.
- ☐ Totta
 - ☐ Tarua
 - ☐ En tiedä
17. Säästätkö jollakin tavalla?
- ☐ En
 - ☐ Kyllä
 - Mihin (esim. säästötili, rahasto, sukan varsi)?
-

Kiitos vastauksistasi! ☺